

Menighetsbladet

Helsing til Sauherad og Nes

NR. 6 • SEPTEMBER 2016 • 67. ÅRGANG

—
D
O
I
Z
Z
—

	Side		Side
Brennende eller brent	370	Norgesskolen	411
Pensjonist	372	Skolehistorie	414
Barnehagefest	375	Old Girls	420
Dølen	382	Nes kyrkje	422
Familieleir	384	Krafttak	428
Kirkens SOS	389	Krav	432
Glimt	392	Villblomsten	434
Salme	395	Skaperverkets dag	437
Jubilarer	398	Sommertilbud	438
Holtakverna	402	Tuddal	440
Misjonsfest	405	Konfirmantleir	442
Konfirmanter	408		

Brennende kristne og brente barn

Våren 2016 ble oppgjørets vår i mange kristne miljøer. I avisene VG, Vårt Land og Dagen, og i flere selvbiografiske bøker, sto en etter en fram og fortalte om at de kristne miljøene de hadde vært en del av som barn og unge, hadde vært direkte usunne i sin maktutøvelse. Jeg tror jeg leste det meste av det som ble skrevet om dette. Det er lett å bli opprørt. Det er lett å ta avstand.

Av Tom Arne Møllerbråten

Jeg blir oppriktig lei meg når jeg hører om kristne som har påført andre sår og skader i Jesu navn. Jeg blir oppriktig lei meg når jeg hører at noen har måttet forlate kristne miljøer for å finne seg selv. Og jeg blir oppriktig lei meg når folk ikke lenger kan ha en tro på Gud etter det kristne har gjort mot dem. Det er jo ikke slik det skal være. Likevel, slikt skjer. Og selv om jeg lett ser hva andre kristne har gjort feil, bør jeg være varsom med å tenke at min egen framferd er fri for slikt.

Den som brenner for en god sak, står alltid i fare for å gjøre mennesker rundt seg til midler for saken. Det skjer i de fleste idealistiske miljøer, og kanskje særlig i idealistiske ungdomsmiljøer. Det viser seg at mange av disse kristne miljøene hadde stort engasjement for Gud og evangeliet, og det er jo i utgangspunktet bra. At vi i det hele tatt kjenner kristen tro i dag, skyldes jo at det gjennom hele historien fra Jesus og fram til nå har vært noen som har brent for å fortelle det videre, om det så har kostet dem livet.

Samtidig har det lett gått galt når engasjementet for saken har blitt

Tom Arne Møllerbråten bor på Nesodden på Gvarv og er lærer på Sagavoll.

større enn visdommen, klokskapen og respekten for menneskene. Og ekstra galt har det gått når man har misbrukt makt overfor andre mennesker, selv om det har vært i det godes tjeneste. Kristendommens kjerne er kjærligheten, og et kjennetegn på kjærligheten er at den setter mennesker fri. «If you love somebody, set them free» synger artisten Sting. Det er som hentet ut av Bibelen.

Nå snakker Bibelen om at det er mange ting som kan gjøre oss ufrie, og som Gud ønsker å sette oss fri fra. I vårt samfunn kan nettopp ting, materielle ting og penger, binde både tid, tanker og bekymringer mer enn mye annet. Dårlige vaner og mye annet som ikke er bra for oss, kan også binde oss og gjøre oss ufrie. You name it! Gud ønsker å sette oss fri fra slikt, i kjærlighetens navn. **Men Gud vil aldri fri oss fra oss selv, for det er oss selv vi skal være, helt og fullt, og det er som oss selv vi skal være frie.** Fordi Gud har skapt oss til å være nettopp oss.

«Dere, søsken, er kalt til frihet. La bare ikke friheten bli et påskudd for det som kjøtt og blod vil, men tjen hverandre i kjærlighet. For hele loven blir oppfylt i dette ene budet: Du skal elske din neste som deg selv. Men når dere biter

og glefser etter hverandre, så pass dere, så dere ikke eter hverandre opp!» skriver Paulus. Den siste setningen er litt komisk ved første øyekast, men inneholder en advarsel det er vel verdt å lytte til. Pass på at dere ikke bruker friheten til å skade hverandre og ødelegge hverandre.

Brente barn, som de ofte kalles de som har blitt såret eller skadet av kristne personer og miljøer, vil ofte ha behov for avstand til både kristendom og kirke. Forståelig nok. Jeg forstår at noen holder seg på lang avstand fra kristne miljøer hvis man har negative opplevelser med kristne. Samtidig ønsker jeg å jobbe hardt for at vår kirke skal være en kirke som setter mennesker fri, som elsker mennesker og som er et godt sted å være i når sårene trenger å gro.

Aktive Eldre

Tlf: 35 95 32 00

www.facebook.com/aktiveldre - www.aktiveldre.no - epost: post@aktiveldre.no

29. aug.	kl 11.00	Midt-Telemark Seniorlæring Pål Kleffelgård om Telemarkskanalen	Gullbring
5. sept.	kl 19.00	Lyst på livet Livskafé – der nye moglegheiter kan vekse fram	Bø Frivilligsentral
6. sept.	kl 15.00	Møte i Pensjonistlaget Teater Ibsen, Erik Bye – mannen med det store hjertet	Bø Frivilligsentral
7. sept.	kl 12:00	Seniornett Medlemsmøte Opplæring PC, Nettbrett og Smartelefon.	Bø Frivilligsentral
13. sept.	kl 10.30	Midt-Telemark Seniorlæring Tur til Trelsborg bygdeborg, Leif Krosshaug blir med som forteljlar.	Bø Frivilligsentral

Faste arrangement: Trim Bø Sjukeheim tysdag kl 11.00 - 12.00 (oppstart 20. sept.). Trim Bø Frivilligsentral onsdag kl 11.00 - 11.45. (oppstart 7. sept.) Kafe Anno, Bø Frivilligsentral onsdag kl 12.00 - 13.00. (oppstart 7. sept.) Bø Turlag gåtur onsdag kl 11.00 Gullbring. Oterholt helselag rusletur mandag kl 18.00 Kommunehuset. Bø Røde Kors Volleyball 60+ mandag kl 17.00 Bø vidaregåande skule (oppstart 12. sept.).

Sjå oppdatert og fullstendig program på www.aktiveldre.no

43 års prestetjeneste avsluttet

Leif Raustøl er blitt pensjonist

Det var mange som ønsket å ta avskjed med Leif Raustøl. Søndag 12. juni ble det markert med gudstjeneste i Sauherad kirke og kirkekaffe på Nes menighetshus at han nå er pensjonist. Heldigvis skal han fortsatt bo i Lunde, og det er nok ingen som tror at han nå vil legge prestegjerningen på hylla. Aller minst han selv. Men status er endret fra seniorprest til pensjonist.

Foto: Trond Magnus Haugen,
Johannes Sand og Ivar Solbu

Preken

Søndagens prekentekest var hentet fra Matteus-evangeliet.

Jesus vandret nå omkring i alle byene og landsbyene. Han underviste i synagogene deres, forkynnte evangeliet om riket og helbredet all sykdom og plage. Og da han så folkemengdene, fikk han inderlig medfølelse med dem, for de var forkomne og hjelpeløse, som sauer uten gjeter. Da sa han til disiplene sine: «Høsten er stor, men arbeiderne få. Be derfor høstens herre sende ut arbeidere for å høste inn grøden hans.» Matt 9, 35-38

Leif Raustøl pekte på at denne teksten skildrer en meget typisk side ved Jesus: Han gikk omkring. Nå vil reiser på tur er det for å søke opplevelser, men Jesus søkte mennesker. Han så alltid etter de som hadde det vondt, de som sleit eller var utstøtt fra fellesskapet. I dag bruker vi ofte ordet empati. I Bibelens grunn-tekst er det brukt et meget sterkt ord for å beskrive Jesu medfølelse. – Gud er en Gud som bryr seg, sa Leif. – Jesu hjerte er alltid vendt mot dem som lider, han har hjertets meddynk med oss i våre lidelser. Han møtte folket, som var som sauer ut-tyrte, med undervisning og helbredelse. Slik brakte han Guds rike nært. Ny-testamentet har mange fortellinger om møter mellom Jesus og mennesker, som for

Søndag 12. juni var det avskjeds-gudstjeneste for Leif Raustøl (t.h.) i Sauherad kirke. Her sammen med prost Asgeir Sele.

eksempel kvinnen ved Sykars brønn eller Sakkeus. Disse møtene handlet alltid om to ting: sannhet og kjærlighet. Og ikke hver for seg, men samtidig.

-Livet er som en reise. Haster vi stadig videre, eller ser vi de menneskene vi møter, spurte Raustøl. Og hva sitter igjen hos de menneskene vi har møtt? Stopper vi opp, ser vi hverandre? Det handler om nærhet og om å la seg bli berørt. Vi kan bringe Jesus ut til medmenneskene våre ved å vær nær. Vi har fått ansvaret for at menneskene vi møter får høre om Jesus.

-Vi skal be høstens Herre sende ut arbeidere. Kanskje du er en del av bønnesvaret, sa Leif. - Du og jeg skal få være med i misjonenes arbeid. Slik blir vi en del i en tradisjon som her i Norge går til-

En alltid like engasjert predikant Leif Raustøl.

bake til 1860-åra. Og her snakker jeg gjerne om de tre B'ene: Blad, Bøsse og Bønn. Bladene handler om å gi informasjon om misjonens arbeid rundt om verden. Bøssa handler om å skaffe penger til å drive misjonsarbeidet, og alt misjonens arbeid er avhengig av de folde hender.

-Som Jesus skal vi forkynne og helbrede, misjon og diakoni er vår tilknytning til menneskene rundt oss. Vi skal være Jesu hender og føtter, øyne og ører, sa Leif Raustøl i sin avskjedspreken.

Pensjonisten

- 43 preste-år er veldig mange dager, - og veldig mange kaffekopper, sa prost Asgeir Sele i sin takk til Leif Raustøl. - Men det skal legges til: Leif har en svært pastoral måte å drikke kaffe på. Du har en godt blikk for mennesker, og en fin tilstedeværelse. Riktignok kan du være ganske høyroestet, men du er mild i møte med mennesker. Og i din mildhet er det alltid et godt innhold, slik at mennesker skjønner at det du formidler er viktig.

-Du har vært trofast, både som forkynner og i lojalitet mot menigheter og kollegaer. Du har vist stor vilje til fornying, blant annet ved at du har tatt videreutdanning både i sjelesorg og liturgi. Din tjenestevillighet har alltid vært stor. Så selv om du nå blir pensjonist håper og tror vi at du vil fortsette å forkynne og å møte mennesker, sa Sele.

-43 år som prest er mange dager og mange kaffekopper, sa prost Asgeir Sele i sin takketales til Leif Raustøl. – Men Leif drikker kaffen på en meget pastoral måte!

På kirkekaffen på Nes menighetshus etter gudstjenesten overrakte Asgeir Sele et gavekort fra arbeidsgiver: Agder og Telemark bispedømme, og en hilsen fra biskop Stein. Han påpekte også hvilken dyktig forteller Leif er, og alltid med respekt for dem han forteller om.

Mange takk

Det var mange som ønsket å si sin takk til Leif Raustøl. Sokneprest i Sauherad og Nes Anne-Inger Lunner takket for måten Leif hadde tatt imot henne på. –

Jeg var jo litt skeptisk da jeg fikk høre at det var en seniorprest i Sauherad. Men du har vært en god veileder og støtte for meg! Jeg kommer til å savne deg, så jeg håper at du vil stikke innom på kontoret av og til. Anne-

Det var et flott kakebord på kirkekaffen, der Edna og Leif Raustøl fikk forsyne seg først.

Ei ivrig forsangergruppe på kirkekaffen.

Inger overrakte et bilde malt av Helge Skippervold på vegne av prestekollegiene i Øvre Telemark prosti.

Kirkestaben i Sauherad framførte to hyllings-sanger, skrevet for anledningen. I gave fra soknerådet og staben fikk Leif to VIP-billetter til fotballkampen mellom Start og Odd i Kristiansand i august. Kirkeverge Trond oppfordret til omsorg og forbønn for favorittlaget til Leif: Start.

Tidligere soknerådsleder Tom Arne Møllerbråten sa at han aldri hadde hørt noen synge *Min båt er så liten, og havet så stort* med slikt volum som Leif. – Jeg opplever at du er et menneske som brenner for å preke, synge og formidle. Heldigvis vet vi at du fortsatt vil brenne for dette, selv om du nå ikke vil få betaling. Du er alltid spennende å snakke med, og jeg vil erklære deg som Vismann, sa Tom Arne før han og Lise Mette Møllerbråten framførte Tom Arnes sang Vismann.

Jarl Olav Rugtveit fra Telemark begravelsesbyrå takket for samarbeid gjennom nærmere 20 år. – Problemet

Kirkestaben i Sauherad hadde skrevet og framførte to hyllings-sanger.

med Leif er at ingen av mine fordommer om gamle mannlige prester stemmer på han. Leif er en omsorgsfull prest av den gode gamle skolen, - som ikke hever pekefingeren. Jeg vet at familier er glade når de får vite at det er Leif som skal forrette begravelsen, sa Jarl Olav.

Henrik Ødegaard gjorde som Leif vanligvis gjør i sine preker, han hadde tre punkter i sin takketal. Leif formidler som prest og liturg **engasjement**, han er foroverlent og på tå hev, **inspirasjon**, han går ut av manus eller han tar en sang, og **improvisasjon**, som alltid er best når den er godt forberedt. – Du jobber mye med tekster og salmer, og har en flott driv framover i gudstjenesten, sa Henrik.

–Det å være prest har vært en glede for meg, jeg hadde lyst til å bli prest. Det jeg alltid har ønsket å formidle er at: *Jesus Kristus er i går og i dag den samme, ja, til evig tid*, avsluttet Leif Raustøl.

-is-

Soknerådsleder Lillil Bergan ledet festen, og takket Leif for alt han har gitt menigheten gjennom årene som seniorprest.

Anne-Inger Lunner overrakte et maleri av Helge Skippervold på vegne av prestekollegane.

30 år siden Sauherad fikk sin første heldagsbarnehage!

I august 1986 blei den første heldagsbarnehagen i Sauherad kommune åpna. Nes menighetshus som stod ferdig høsten 1986, kunne tilby nye godkjente lokaler til heldagsbarnehage. Nes sokneråd påtok seg driften av barnehagen og dreiv denne i 16 år. Alt fra første året blei barnehagen utvida med en korttidsavdeling. I 2002 overtok Sauherad kommune drifta

av Gvarv barnehage og i samarbeid med styret for Nes menighetshus blei det bygd en ny avdeling. Fra 2003 hadde Gvarv barnehage 3 avdelinger. Det skjedde mye på barnehageområdet også i Sauherad kommune i løpet av 1980 og 1990 åra. Heldagstilbud og korttidstilbud blei åpna flere steder i kommunen. Kommunen overtok etterhvert flere av de private tilbudene. I 2013 overtok Grenland barnehagedrift all barnehagedrift i kommunen Gvarv barnehage blei i Nes menighetshus i 28 år, i 2014 flytta barnehagen ut av menighetshuset og til nytt barnehagebygg.

Invitasjon:

Mange gjorde en innsats og stod på for å få til et godt barnehagetilbud i Nes menighetshus. Mange har også hatt en arbeidsplass her. Jubileumskomiteen for Nes menighetshus og barnehagens tidligere styрere syns dette bør markeres og inviterer til barnehagekveld på Nes menighetshus

torsdag 22. september 2016 kl. 18.30

Invitasjonen går til de som stod på for å få barnehagen i gang, tidligere ansatte i barnehagen, både ansatte fra de første åra, og de som var ansatt da barnehagen flytta ut av menighetshuset. Tidligere arbeidsgiverrepresentanter og samarbeidspartnere ønskes og velkommen. Dette blir en kveld for og med barnehagefolk!

Tema: Barnehagen som arbeidsplass og oppvekstmiljø før og nå!

Diverse historiske innslag. Utstilling av bilder, planer og prosjekt, rammeplaner og forskrifter fra perioden. Kommunalnsjef Anne Sønstebø vil orientere om barnehagetilbudet i Sauherad i 2016. Det blir god tid til prat, kaffe og kaker!

Velkommen

3800 Bø - Tlf. 35 95 02 12

Alt
i sport og friluftsutstyr
for liten og stor

BRUKÅS SPORT A/S

Midt i Bøgata – 35 95 06 17

www.brukaas.sport.no

**Nes
Menighetshus**

3810 Gvarv

Bankgiro 2675. 65. 16441

Postgiro 3 88 02 91

LEIE AV HUSET:

Kontakt Lillil Bergan

Tlf: 99 01 94 62

Gvarv Bakeri

Telefon 35 95 53 21

**Holtskog Nyhuus
Design Ans**

Banner • brosjyrer
logoer • grafiske profiler
roll up • skilt • stempler
trykksaker • websider

Nyhusvegen 9, 3810 Gvarv
Tlf. 4040 4787

post@holtskog-nyhuus.no
www.holtskog-nyhuus.no

akademika

Bøker er den beste gaven!

Bøgata 52 - 3800 Bø

Tlf: 35 06 00 80

e-post: m-tbopas@online.no

**AUTORISERT
REGNSKAPSFØRER**

Ingrid E. Kaasa

3810 GVARV
901 19 088

Talen

Anne Ingebjørg Flathus sa følgende ved ved blomsternedleggningen ved Sauherad kirke søndag 15. mai 2016 - Pinsedag

Vi er samlet her i dag for å minnes Thord Bjørnsson Bunckholdet, som reiste til Santalistan i India i 1875. Han var født i Sauherad i 1852, var gårdbrukersønn og tok eksamen ved Skiens seminarium i 1872. Han oppsøkte Lars Skrefsrud og fortalte om sitt misjonskall, men gjorde samtidig klart at han led av tuberkulose. Han ble like vel antatt og reiste med Lars Skrefsrud til Santalistan, der han arbeidet ved skolene i Benagaria frem til 1887. Han ble ordinert i 1888 av Lars Skrefsruds venn og kollega, - dansken Hans Peter Børresen, og gjorde deretter et grunnleggende arbeid i misjonens tjeneste. Han døde «på post» i 1897 bare 45 år gammel.

Vi som står her i dag skal få være med på å føre dette viktige arbeidet videre. Det er vel ikke mange av oss som kommer til å reise ut. Men det er likevel mye vi kan og bør engasjere oss i. Be, samle inn penger og gi av oss selv på mange ulike måter, det kan vi alle. Jeg vil nevne at den kristne radiokanalen Trans World Radio – hvor Norea og P7 er tilknyttet – nå sender programmer på over 230 ulike språk verden over. Og mange nye misjonærer reiser ut hvert eneste år.

Det er Gud som gir kallet, men så gir han også sine etterfølgere mange gode løfter med på veien. Det står i

Salme 121, 8: *Herren skal bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid.*

Jeg har ført flere nye misjonærer på vei ut første gang, i sin avskjedstale sitere fra Ibsens Brand: «Jeg må! Jeg går en stor manns bud. Hva heter han? Han heter GUD».

Så legger jeg ned disse blomstene i takknemlighet for det Thord Bjørnsson Bunckholdt har betydd for arbeidet i Guds rike og for bygda vår.

**TELEMARK
BEGRAVELSESBYRÅ**

NORHEIMS EFTF. AS

JARL OLAV RUGTVEIT

Bø-Sauherad-Nome

Distriktets begravelsesbyrå siden 1972.

Døgnvakt

35 95 52 80

41 60 38 40

begravelsesbyraaet@online.no

Eget gravsteinverksted

For ny gravstein, gravering,
rens eller restaurering.

DAMETRIMMEN PÅ GVARV

Velkommen til å bli med på trim på Gvarv Samfunnshus for damer i alle aldre tirsdager fra kl.20.00 til 21.00!

Trim etter musikk som passer for alle!

Hilsen Inger-Lise E. Bergan

Dansekurs

Denne høsten holder jeg dansekurs for barn. Vi er i danserommet på Sagavoll.

Kurset er på 12 uker med oppstart torsdag 22. september. Vel møtt!

- Barnedans 4-5 år 17:15-18:00
- Klassisk ballett 1.-2. klasse 18:00-19:00

Spørsmål og påmelding til ida.ytreland@gmail.com / 91 85 40 20

Harmonia

Koret Harmonia starter opp igjen **mandag 29.august!**

Vi øver mandager i oddetallsuker fra kl. 20.00 – 22.00 på Nes Menighetshus. Velkommen til gamle og nye sangere! Dirigent Janne M. Severinsen (915 57 084).

Velkommen til
Norsk Eplefest på Gvarv
lørdag 24. september 2016.

MANEO kommer tilbake!

Vokalgruppa MANEO fra Viljandi i Estland har konsertert i Sauherad to ganger tidligere. Mange har gode minner! Nå kommer de tilbake. I siste uka i august skal de syng i mange sammenhenger her i bygda.

MANEO består av seks sanger, tre av hvert kjønn. Alle har solid utdanning og erfaring som sangere. Gruppen har vunnet flere konkurranser i Estland, og denne sommeren utgir de sin første CD. De synger musikk med stor variasjon, i forskjellige stilarter og fra mange tidsperioder. Framføringene er preget av tette klanger.

MANEO.

Fredag 26. august kl. 19.00 er det konsert i Nes kyrkje

Kyrmesse i Nes kyrkje - onsdag 14. september 2016 kl. 19.00

No stig vår song

Edvard Hoem held foredrag om salmesongens to tusenårige historie, om fellesskapet i salmesongen som strekker seg fra generasjon til generasjon, og om sine egne salmar.

Etter foredraget, der det vert anledning til å syngje fleire av Hoems salmer, blir det «fruktpause» i våpenhuset. Kl. 21.00 vert det sunge ei kveldsbøn med tonar frå mellomalderen.

Fri entre. Kollekt.

Arrangør er Nes mållag, Telemark kyrkjeakademi og Sauherad og Nes sokneråd.

Alle ynskes hjarteleg velkomen!

HVOR ER DETTE?

Rett svar på side 445

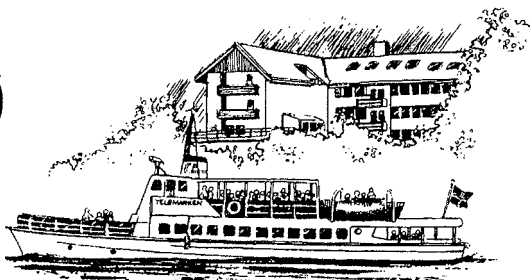

*Når noe skal skje, når du har en anledning, – eller når du bare vil
ha god mat i hyggelige omgivelser:*

Da er du alltid velkommen til

Norsjø Hotell!

– kanskje kombinert med en tur med M/S «Telemarken» –

3812 Akkerhaugen - Telefon 35 95 50 00 - Telefaks 35 95 50 01

HAN SKULLE VEL IKKJE VERE GUDS SON

Han blei født av ei jødejente
Voks opp og gjekk ikring og lærte
I tre år fekk han virke
Han sa han var sendt av Gud
Folket visste ikkje kva dei skulle tru
Nokre sa han var ein flask profet
andre blei lagt og kom til tru
Makthavarane ville ha han vekk
Det var uro ikring i landet
Mannen frå Nasaret stod i vegen
Så drap dei han
Frå krubbe til kross var hans liv
Klungerkrone og narrekåpe hans drakt
Da han anda ut
blei det mørkt over heile landet

Liv Holtskog

i diktsamlinga *I eitt med vinden og vatnet* (2007)

TAKSERING

Tenker du på salg, kjøp eller refinansiering av eiendom?
Kontakt oss for en seriøs og rask levering.

Type eiendommer: Bolig, fritid, forretning, landbruk og tomter.

Kontor: 35 95 65 00 • Mobil 907 84 247 • E-post: oddvard@byggogtakst.no • Hjemmeside: www.byggogtakst.no

Frå Dølen

Første utgave av Dølen kom tidlig i 1922. Det var nok fint å få av seg arbeidsklea og på med finstasen for en endring i dagliglivet. Et møte i mållaget med opplesing, mat og lek. Her er de første sidene i Dølen:

Kjere Synnøva!

Når eg sit her åleine, og alt er stil kring meg, då vender tanken attende til ljøse vårveldar saman med deg. Det er no snart otte dagar sidan eg tala med deg og me var ute og gjekk arm i arm i det ljøse måneskin i Stenningsguto. Det var so stilt og klårt, og me høyrde ingen donk. Mange stjernor lyste over oss, men du vart den ljosaste av deim alle. Kor lungt var det ikkje den kvelden då me skulde skiljast; men eg trøysta meg med at me skulde møtast onsdagskveld kl. 8,13'2'', og eg gjekk heim og la meg til å sova, og drøymde at eg hadde deg på armen min.

Kvelden kom. Eg stod ved smio og såg på klokka – no var ho 7,59 og venta, men ingen kom. Hjarta hamra so ein høyrde det lang veg; og kva såg eg? Burt på vegen kom ho gangande med ein annan. Ho gjekk der so stolt og sette nasa høgt i voret. Hadde eg enda havt kutta hår no, og eg min luseknekkjar som sto her og venta eg fraus so tennene hakka. No fyrst skyna eg gjentone kor innfule og falske dei er. Men eg er like glad eg. Men at det var slik, - du med dei falske, fine himmelblå augo. Du likna ein engel ein gong. Du var som det stend i høgsongen: din hals er som elfenbenstårnet, dine øine som vassdampene i Hesbon, din næse som Lileanons tårn. Men no er du kje meir for meg. Du kan gå på din marken, eg gjeng på ein annan marken med spelet mitt. Liv vel.

Nytt

Alle som vil hinsides må venda seg til Fortgang. Koster ingen ting for innfødte og utanbygde 10 øyre.

Trygve Farvolden hev fenge seg ny

pantentlås på butikkdøri. Rollev Matiasen Sunde brukar lond for gangdøri han

Evju hev ikkje fenge spansken enno, men har fær det vel snart, slik som han flyg. Skoe hev vore sjuk i skrovet, men det er heller ikkje noko rart, slik han fær med seg. Tru kje Olav Tveiten vil gifte seg snart no? Han ser likesom so lang burtyver til gjentone. K. Tveiten er det kje fårleg med i so måte. Han kann vist snart leggja årane inn. Olav Sundsvalen må vel snart finna ho, no når han hev vorte dørvakt, og J. Berg er langt på veg. So har me vår kjære M. Matisen, - den nye skrivaren. Det veret nok oppvask i sakene no. L. Bergsland hev vorte upplæsar, og stig fort i gradene. H. Sunde må snart få ein til ryggstø elles so dett ho bakyver, og Gulla Sunde er vist ydmyg og sagtmodig, difor hastar det ikkje so der. Systrane Sundsvalen ser ikkje so ille ut. Dei kjem nok til å liva upp. Um dei andre skal de få høyra seinare.

Lysingar

Det er lyst til "ekteskap" for Nikolaus Olaus Gryta spelemann og ungar, og Karen Karolversen Velta, bå Sauherad. (Sognepresten i Sauherad)

*

Er det nokon som vil hava meg? Raudt heilskjegg, gummikrage, raude, stor snuslippor og svart sjorte. Hev stor gard ved Bolvikfjorden. Kann føda eit naut og mange geiter og høns. Hev stor villa, eit par små glas som er tilstoppa med fillor. Stor seng, gryte og ein kaffikjele. Ynskjer å verta kjend med ei rik gjenta i syttiåri. Send fotografi, merk "gjerne" i "Dølen" ex.

Burtkome?

Tvo mistenkjelege menneskje er sett ved smio ovanfor R. Sunde i Måneskinet. Kven var dette? Mannen var ikkje rett

mørk, og ikkje mykje ljøs. Ikkje stor, og ikkje fælt liten heller. Han gjekk i frakk. Ho gjekk i kåpe. Opplysningar snarast til "Dølen" ex.

Møte i bakken.

Ein søndag då laget heldt møte i bakken, då møtte der buksur, men burte var stakken.

Aa bakken var hard, den var klaka og tråkka for der hadde småguten masa og hoppa.

Med stauka og pussa, men jamna og fylte, med soli omkring oss i snobakken gylte.

Då me hadde masa med dette ei beite fekk me den so bra som seg nokon kan vente.

So samla me oss omkring hoppet og fjasa, og alle fekk renne då ingen vart vraka.

Men nokon dei mulla, at då inkje stakken var frammøtt so mangla ei klasse i bakken.

Dei gutar som inkje på hoppet seg drista, dei vilde med gjenta i nædløypa freista.

Men gjenta er gløgg ho, ho høyrte hadde praten, ho møtt ikkje fram for å renna med hjasen.

So fekk me då kluten med nummer på bringa, med den utfor hoppet me skulde oss svinga.

Med skia me rusla då heilt upp på toppen, me vart ikkje redde. Me vga fekk skrotten.

Aa domaran litt ned i bakken, seg flutte, dei målte upp hoppa dei lange og stutte.

Snøgt fauk me utyver, no rende den siste, og me hadde kome på domarens liste.

Aa mål dei bruka var fotar og tommar, dei tenkte no vist at dei målte for ongar.

Om bakken var so de knaka i skia, so datt ikkje nokon, men låg litt på sida.

Med dette eg sjølv syns eg gjort har mitt beste, og alle vert helsa som mykje frå -Jeppe.

Utvalgte godbiter fra foreningsbladet DØLEN fra Sjødar i Sunds, valgt ut av Olav Klever.

Familieleir med eget vannland

For tredje gang ble det i juli arrangert Familieleir på Sagavoll i regi av KRIK (Kristen Idrettskontakt). I år deltok 45 familier med til sammen ca. 175 personer. Antallet deltakere har økt fra år til år, store deler av landet er representert, selv om nok de fleste er fra sør og vest i landet. Noen har vært med før, og nye kommer stadig til. Deltakeren kunne bo på internatene på Sagavoll, eller man hadde med telt, campingvogn eller bobil. Noen laget maten sin selv, eller man kunne spise i matsalen med mat fra kjøkkenet. Leiren var fra onsdag 6. til søndag 10. juli.

Dyp konsentrasjon om å dra i rett tråd til rett tid hos leirsjef Ida Ytreland.

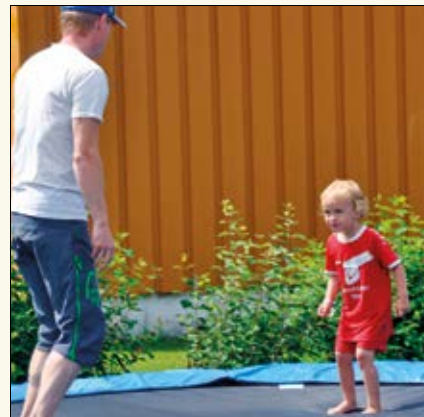
Det er flere unge familier med tilknytning til Sagavoll folkehøgskole som bærer mye av forberedelsene og gjennomføringen av leiren. Ida Ytreland, danselærer på Sagavoll, hadde en slags leirsjefsrolle. Hun forteller til Helsing at de hver dag har familiemøte med andakt, drama og mye sang. – Så har vi familie-

KRIK, der det viktige er å gjøre ting sammen. Det kan være sporlek med utfordringer av mange forskjellige slag. Om kveldene har vi samlinger med rolige aktiviteter for å roe ned mot natta. De fleste barna på denne leiren er mellom null og fem år, så etter at barna har lagt seg sitter vi voksne samlet med hver vår baby-call! Da tar vi opp «voksenting». Det er ofte tema som er knyttet til samliv, forteller Ida.

Bak undervisningsbygget på Sagavoll hadde man laget Hage-kroa. Det så ut til å være et populært samlingssted. «Parkeringsplassen» var full av barnevogner. De voksne kunne kose seg meg kaffe samtidig som de hadde god oversikt over sandkasser, husker og trampoliner.

Fallsjerm er et spennende leketøy!

Litt forsiktig, - sånn til å begynne med.

Svært imponerende var Vannlandet som var laget for anledningen. I skråningen ned mot sandvolleyballbanene var det laget vann-sklier av forskjellige størrelser og tøffhetsgrader, - nesten så Sommerland i Bø kunne være misunnelig. For de minste barna var det plaskedammer.

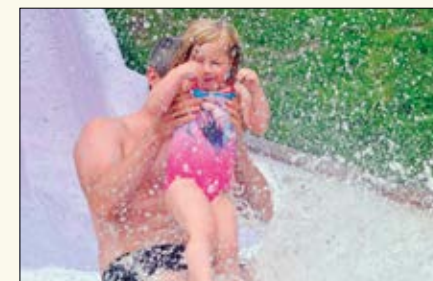
-is-

Badeland hadde tilbud til alle!

Sagavoll Badeland!

Full fart!

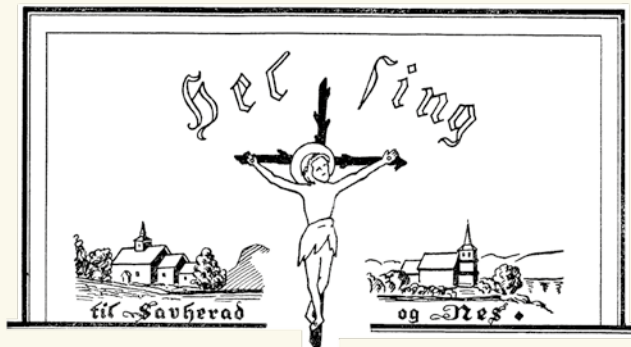

Her er sklia for de tøffe!

Mange av postene på sporleken dreide seg om samarbeid og samhandling.

Helsing for 50 år siden

Menighetsfest

Under bispevisitasen vil menighetsrådene i Nes og Sauherad herved innby alle i menigheten til fest på «Norsjø Ungdomssenter», Akkerhaugen. Festen holdes fredag 2/9 kl. 19. Det ville våre veldig gildt om så mange som kunne ville komme. Når det gjelder programmet for festen er det ikke helt sikkert bestemt. Men det kan nevnes at det blir tale av biskop Støylen, prost Skaadel, Thor Lindheim og soknepresten. Fru Tørå og Sigrid Bergane har lovet å synge. Damene i menigheten har lovet å ta seg av og sørge for bevertning.

Når det gjelder transport til festen har vi ikke kunnet sette opp noen rute, men vil henstille til alle som har privatbiler å hjelpe til, slik at de som ikke har noen måte å komme fram på kan få kjøre med dem som har plass ledig. Vi vil også rette en henstilling til lag og foreninger, at de utsetter sine sammenkomster under visitasdagene, og at alle slutter opp om det program som er lagt opp for visitasen 1.-4. september.

Vi vil med dette ønske alle hjertelig velkommen.

For menighetsrådet:
Jacob Berg

Nordagutu Sambruksanlegg

Hvis du ønsker å leie Nordagutu Sambruksanlegg til selskaper, møter eller lignende, ta kontakt med:
Malin Gampedal, tlf. 480 83 346
Tor Moen, tlf. 476 72 067

Leiepriser:

- Sal, vestibyle og kjøkken: kr. 1.500,- med vask
- Vestibyle, møterom og kjøkken: kr. 450,- med vask

FORMIDDAGSTREFF PÅ NES MENIGHETSHUS

På alle Formiddagstreff er det god servering, og god tid til å prate med hverandre.

På alle Formiddagstreff er det andakt.

Noen ganger er det åresalg, andre ganger kollekt.

Behov for skyss kan ringes til Nes menighetshus (tlf. 35 95 52 34) fra kl. 09.30 på treffdagen.

Tirsdag 13. september kl. 11.00 – 13.00:

Bjørn Arve Skjeslien forteller om Immanuel Kristian Grave, prest i Sauherad i 1814.

Bjørn Arve Skjeslien

Tirsdag 27. september kl. 11.00 – 13.00:

Olav Mandt viser film med Jeia Børte fra Bø.

Jeia Børte

Tirsdag 4. oktober kl. 11.00 – 13.00:

Odvar Omland kåserer: *Det haster å elske*. Sang av **Halvor Bringa**. Nes menighetshus 30. årsjubileum.

Odvar Omland

**NORSJØ
SAG OG HØVLERI a/s**

3810 Gvarv
Tlf. 35 95 54 50 • Fax. 35 95 51 38
Epost: office@norsjosag.no
Trelast - Bygningsartikler

Ønsker du hjelp til gravstell?

Vi tilbyr stellavtale for
1.300 kr pr år.

Ta kontakt med kirkekontoret!

www.Fimex.no

Utstyr til frukt og bær dyrkere

olav@fimex.no
Telefon 957 07 000

Galleri Karen

Det Nye galleri i Gvarvgata 39 (det gamle apoteket) er snart ferdig innrettet og er klar til å ta imot alle som vil på kurs hos meg. Se på de forskjellige kursene og se om der er noe som passer for deg: www.karenroed.no

Offisiell åpning blir lørdag 3 september kl. 11 – 16

Åpningstid for Galleri Karen

Tirsdag, onsdag, torsdag og søndag kl. 13.00 -17.00. I galleriet kan du se akrylmalerier og skulptur gjort av Paverpol. Alt er produsert av Karen Roed

Akryl malekurs 2016 – Hvis kurset er startet, kan du nå at være med ennå

Mandag	22. august – 10. oktober	kl. 18.00 – 21.00
Onsdag	24. august – 12. oktober	kl. 10.00 – 13.00
Torsdag	25. august - 13. oktober	kl. 14.00 – 17.00
Torsdag	25. august – 13. oktober	kl. 18.00 – 21.00
Mandag	17. oktober – 5. desember	kl. 18.00 – 21.00
Onsdag	19. oktober – 7. desember	kl. 10.00 – 13.00
Torsdag	20. oktober – 8. desember	kl. 14.00 – 17.00
Torsdag	20. oktober – 8. desember	kl. 18.00 – 21.00

Skulpturkurs med Poverpol

Helgekurs: 30. september – 2. oktober eller 2. desember – 4. desember:

Fredag kl. 18.00 – 21.00, Lørdag kl. 10.00 – 16.00, Søndag kl. 10.00 – 16.00.

Voksmaling – Encaustic

Helgekurs: 22. oktober – 23. oktober eller 19. november – 20. november

Lørdag kl. 10.00 – 16.00 og søndag kl. 10.00 – 16.00.

Stockmars Akvarellmaling - Våt i Våt

Helgekurs: 15. oktober – 16. oktober eller 5. november – 6. november

Lørdag kl. 10.00 – 16.00 og søndag kl. 10.00 – 16.00

Kontakt

Karen Roed

Tlf. 941 85 559

karenroed@live.no

Kirkens SOS i Telemark ønsker flere medarbeidere

Et sted for lytting

Arne Sørli er daglig leder for Kirkens SOS i Telemark. Det har han vært siden august i 2015. Før det var den tidligere bankmann og kirkeverge daglig leder for Vestfoldkontoret til Kirkens SOS. Han har også bakgrunn som mangeårig frivillig medarbeider.

Historien

Arne Sørli forteller til Helsing at oppstarten av Kirkens Nattjeneste i Norge, som senere ble Kirkens SOS i Norge var inspirert av Samaritans i England. Sommeren 1953 leste den anglikanske presten Chad Varah i avisen at 3 personer begikk selvmord i London hver dag. Dette fikk han til å sette inn denne annonsen i London-avisene: «Før du tar livet ditt, ring meg på Mansion House 9000.»

Pågangen var så stor at han måtte ansette to sekretærer for å kunne ta imot alle som kom innom. Presten oppdaget etter en tid at mange av dem som kom aldri ble sendt inn på hans kontor. Det viste seg at en vennlig mottakelse og god prat med en av sekretærene ute på venterommet ofte var det som skulle til fôr å holde livsmotet oppe. Det var slett ikke nødvendig å prate med en prest eller annen fagperson. Derav ideen om å engasjere frivillige medarbeidere til krisetjenesten. Dette ble oppstarten til Samaritans i England, som er en av verdens største krisetelefontjenester og forbilde for mange andre land.

Kort om Kirkens SOS i Norge:

1958: I Norge ble Kirkens Nattjeneste startet av Kirkens Bymisjon og presten Hans Kristian Lier.

1974: Kirkens SOS ble dannet. Sverre Stoltenberg var leder for det første sentret, som holdt til i Oslo. 82 frivillige medarbeidere var i tjeneste.

1978: Kirkens SOS Telemark ble etablert.

1994: Krisetjenesten fikk ett felles og nasjonalt telefonnummer.

1998: Kirkens SOS startet sin krisetjeneste via internett med SOS-meldinger.

2010: Kirkens SOS utvidet krisetjenesten på nett og etablerte SOS-chat.

Krisetelefon

-Se, støtte og styrke er tre sentrale ord for arbeidet til Kirkens SOS. Vi ønsker å støtte mennesker til å ta sine egne valg. Ofte får vi tilbakemeldinger med takk for at vi er der. Noen sier det så sterkt at de ikke vet hvordan det ville ha gått hvis de ikke hadde oss som de kunne ringe til.

-Vår tjeneste er helt anonym, vi aner ikke hvem som ringer eller skriver til oss. Men på ett, og bare ett, område bryter vi anonymiteten. Dersom et menneske ringer og forteller oss om planer om å ta sitt eget liv, kontakter vi hjelpeapparatet. Det kan vi bare gjøre dersom innringeren har fortalt oss noe som gjør at vi skjønner hvem det er som ringer. Vår oppgave er å prøve å få mennesker over på livet side, gi et håp som fører til at man ønsker å velge livet. Det kan vi bare gjøre dersom vi møter innringeren med respekt for at noen ikke greier mer, sier Arne Sørli.

- Noen av våre innringere er mennesker som på en måte har «brukt opp» hjelpeapparatet, de opplever at de ikke kommer videre. Kanskje kan vi ikke hjelpe dem så langt videre, men vi er der for å lytte. Og vi er der alltid.

-De som ringer til oss er mest voksne mennesker, men de som sender SMS-meldinger er for det meste ungdom, særlig jenter i videregående-alder. En SOS-melding sender man ved å opprette en anonym bruker. Vår garanti er at alle meldinger skal være besvart innen 24 timer. SOS-chat er det særlig barn og unge som bruker. Fortsatt er alt anonymt, og man skriver fram og tilbake. Årlig har vi ca. 200.000 henvendelser til Kirkens SOS, det vil si omtrent 550 hvert eneste døgn gjennom hele året.

-I tillegg til å være en selvmordsforebyggende krisetelefon så kontakter folk oss om mange andre ting. Vi har svært mange henvendelser om psykiske lidelser, - i alle varianter. Andre kontakter oss om relasjonsproblemer eller de vil snakke om eksistensielle problem. Vi får høre om mobbing og krangling og mye elendighet. Og vi har ører som tåler å høre det!

Frivilligheten

-Det viktigste som kan sies om våre frivillige er at de er helt vanlige folk. De må være over 20 år, og de må gjerne ha kjent på livets mørke sider i eget liv. Men vi er ikke opptatt av hva de mener eller tror. Kirkens SOS er nemlig ikke et sted for forkynnelse eller meningsutveksling. Det er et sted for lytting. Alle innringere skal møtes med spørsmål om hva vil du snakke om. Så kan man kanskje utfordre tanker, det vi ofte kaller: og undres sammen. Vi er en lytte-telefon, ikke en rådgivnings-telefon, sier den daglige lederen.

-Men vi stiller et lite krav om at der innringer ber om at den som lytter må be for vedkommende, så må man kunne lese en bønn. Vi er Kirkens SOS, det skiller oss fra andre krisetelefoner. Andre ønsker at vi skal tenne et lys for dem, og det gjør vi selvfølgelig. Noen ringer for å snakke om tro og tvil, og de må vi imøtekomme, uten å være forkynnende, kirkepolitiske eller meningsbærende på annen måte.

Alle frivillige i Kirkens SOS starter med et 30 timers innføringskurs. Kurset er nokså likt ved de 13 SOS-sentrene i Norge, slik at den som har tatt kurs ett sted også kan være frivillig ved et annet senter. – Målet for kurset er å sette medarbeiderne i stand til å kunne lytte til menneskers smerte. Noen ringer for å ha noen å kjefta på, det må vi tåle. Den

Arne Sørli er daglig leder for Kirkens SOS i Telemark. Han ønsker seg flere frivillige medarbeidere.

eneste type telefoner vi avviser er nå noen ønsker å bruke vår tjeneste som sex-telefon. Vi kan gjerne høre om seksuelle problemer, eller snakke om sex på en ordentlig måte. Men vi vil ikke bli utnyttet, sier Arne Sørli til Helsing.

-Nå er det 50 frivillige medarbeidere ved sentret i Telemark, men vi skulle gjerne vært noen flere. Selv om medarbeidergruppa er svært stabil så trenger vi stadig nye. Derfor kjører vi innføringskurs hvert halvår. Våre medarbeidere sier at de opplever det godt å få være noe for noen, og at de i denne tjenesten får mer enn de gir. Flere snakker også om at denne tjenesten gir dem selvutvikling. Å være frivillig medarbeider i Kirkens SOS gir innblikk i et liv og en verden som er der, selv om vi ikke vet det eller ser det i det daglige.

-Av våre medarbeidere er det flest kvinner, og de fleste er passert de 50. Men som sagt: vi trenger flere, og særlig flere menn. I tillegg til å være over 20 år så må man ha lyst og evne til å lytte. I vår tjeneste må man sette seg selv i bakgrunnen. I tillegg til innføringskurs så har alle medarbeidere rett og plikt til veiledning. Så har vi to kveldssamlinger og en fag-lørdag i halvåret. De som går inn i tjenesten må forplikte seg til minimum 10 timers tjeneste i måneden. Det er alltid to på vakt samtidig. Etter noen samtaler kan det være godt å ha noen å snakke med, også for de frivillige. Men jeg må jo legge til: Vi ler mye i Kirkens SOS! Det er viktig å ha med humoren inn også der det er mest snakk om de vanskelige sidene ved livet. Vi er ikke profesjonelle hjelpere, det vi tilbyr er et «her og nå-møte».

-Telemarkssenteret er lokalisert til Skien, men vi har også kontor i Bø. Når medarbeidere fra øvre deler av fylket har vakt, så skjer det i Bø. I høst, nærmere bestemt 5. oktober, starter vi nytt innføringskurs i Bø, med temaer som den gode samtalen, hvem er jeg på vakt, når tro møter tro, selvmordsfare, vold og overgrep og om det å være en frivillig på vakt. Alle interesserte må gjerne ta kontakt med oss på telefon 35 58 78 00, eller se vår hjemmeside: www.kirkens-sos.no/telemark, avslutter daglig leder Arne Sørli.

-is-

• rørleggerarbeid • flislegging • muring m.m.

Totalrehabilitering av bad!

Har du en badedrøm?

Vi oppfyller den...

Vi kommer på befaring eller ta gjerne en tur innom oss for en prat. Planleggingen ordner vi sammen og gir dere uforbindelige tilbud.

3810 GVARV • Tlf.: 35 95 58 00 • Fax: 35 95 63 04

Fagområder:

✓ Sanitæranlegg

✓ Varmeanlegg

✓ Pumpeanlegg

✓ Service oljefyr

✓ Kjerneboring

Bademiljø

Sommerfest

I juni var sokneråd og tilsatte samlet til grillfest på kirkekontoret. Været gjorde det var triveligst å innta maten innendørs. Med på festen var de to danske konservatorene som jobbet i Nes kyrkje. De ga et spennende innblikk i arbeidet i den gamle middelalderkirken. (se annet sted i bladet)

Kirkeverge Trond takket Gunn Sørgaarden Fjellstad for alt arbeidet hun har gjort i forbindelse med inventarregistrering i begge kirker. Gunn har også gjort en viktig jobb med å registrere og samordne forskjellige rapporter som beskriver kirkens bygningsmessige tilstand.

Maling

I løpet av sommeren er alt utvendig treverk på Sauherad kirke blitt malt. Nå er det virkelig blitt flott.

Mange kroker og kroker som skal dekket med maling!

Dugnad

En ivrig gjeng startet på forsommeren med dugnadsarbeid i underetasjen på Nes menighetshus. Lokalen som opprinnelig ble bygd som peisestue og barnehagelokaler skal nå få nye anvendelsesområder. Her skal ungdomsaktiviteter komme på plass, blant annet ungdomsklubb og konfirmantundervisning. Og lokalene skal kunne leies ut til andre brukere. Her er Hanna Versto Roheim og Vegar Bjørnerud i ferd med å gjøre litt slitne furupanel til noe lyst og trivelig.

Martin Ytreland ser behov for grundig grunning.

Sommerviko

Sommerviko for barn på Eøju bygdetun er for lengst blitt en tradisjon. Fem dager i august er det masse liv på tunet. Dagene begynner med yoga i fjøset, før aktiviteter av mange slag tar over. Og så er det re måltider hver dag, ett av dem er med graut. Forskjellig dag fra dag til dag.

1. august 1976 ble Ivar Solbu vigslert til diakon i Sauherad kirke. Samme dag begynte han i den nyopprettede stillingen som soknediakon i Sauherad og Nes. Søndag 14. august 2016 ble det markert ved gudstjenesten at han nå har vært i stillingen i 40 år. Ivar prekte (på denne søndagen som kalles diakonisøndagen). Etter gudstjenesten fikk han overrakt blomster av soknerådsleder Lillil Bergan. Han fikk også et vikslingskors fra Det norske Diakonforbund, overrakt av stiftsleder Eilev Erikstein. Alle som vigslert til diakon i dag får et slikt kors.

40 årsjubilarer, sammen med prost Asgeir Sele, soknerådsleder Lillil Bergan og kirkeverge Trond Magnus Haugen. (Foto. Knut Inge Solbu).

Min salme

Valgt av Ole Thor Ripegutu

Alltid freidig når du går

Norsk Salmebok (2012) nr. 415

Tekst: Christian Richardt

Melodi: E.E.F. Weyse

Det var ikke så enkelt å velge ut en salme eller sang som jeg har et forhold til, men valget mitt falt til slutt på salmen "Alltid freidig når du går". Jeg gikk på folkeskolen på Moen og hadde Jon Tørå som dyktig lærer. Han var en god sanger med en kraftig stemme. Hver skoledag ble naturligvis startet og avsluttet med en sang eller salme.

Alltid freidig ble ofte valgt som avslutning på skoledagen. Den ble sunget i raskt tempo og friskt, så det hendte også at guttene i klassen våget å synge med. Vi så med forventning fram til alt vi hadde planer om å gjøre når skoledagen var slutt.

Jeg forsto nok ikke så mye av teksten den gangen. Å være freidig blir vel ikke alltid oppfattet som noe positivt, kanskje heller som frekk og uoppdragen. Men for meg sto det den gangen som å være uredd og å stå på for det jeg trodde på.

I min tid som lærer var denne salmen ofte et helt naturlig valg som avslutningssang.

Hvem som var forfatter eller komponist har jeg aldri tidligere tenkt over. Nå fikk jeg anledning til det. Salmen står i Norsk Salmebok på nr 415. (se neste side)

Teksten er ved Christian Richardt og melodi ved C.E.F.Weyse.

Christian Richardt.

Vemmetofte på Skjælland.

Weyse var tysk/ dansk komponist og organist. Han er også kjent for å ha komponert melodien til fedrelandssalmen (Gud signe vårt dyre fedreland).

Jeg valgte å undersøke nærmere omkring tekstforfatteren Christian Richardt, som var født i København i 1831 og var prest på Sjælland og Fyn.

Oppdraget fra Ivar Solbu førte til at den planlagte turen vi hadde til København i sommer ble en utvidet "kulturreise".

Naturligvis måtte jeg gå til Mr. Google for å skaffe bakgrunnsinformasjon. Det er virkelig mye interessant å finne der.

"Alltid freidig er mye brukt både i bryllup og begravelse så vel som ved konfirmasjon og i ungdomsarbeid. Salmen var siste salme i bryllupet til prinsesse Märtha Louise og Ari Behn i Nidarosdomen i 2002. (KildeWikipedia)

Christian Richardt ble født i København i 1831. Alt i sin studietid ble han kjent for sine dikt og skuespill. Han måtte til og med utsette sin teologeksamen på grunn av at han ble så etterspurt som dikter i studietida.

I alt han skriver, dikt, salmer og skuespill, er innholdet preget av en stor grad av menneskelighet og religiøsitet. Richard var en allsidig og kreativ person. Som teolog ble han sogneprest i Ørsted på Fyn og siden i Vemmetofte på Sjælland.

Vi fant fram til Vemmetofte. Det viste seg å være en herregård med klosterkirke. Kirken lå i en park med vollgrav rundt. Like utenfor lå gården. Her står det inngravert et skilt

Ole Thor Ripegut bor på Nordagutu, har vært lærer i mange år, og er nå pensjonist.

med opplysninger om Christian Richard.

Det var også interessant å høre at salmen var godt kjent i Danmark. Jeg snakket med gutt som går i 9. klasse. Han fortalte at salmen er kjent gjennom en historie fra 2.verdenskrig.

Hvidstengruppen var en dansk motstandsgruppe, som var aktiv under okkupasjonen av Danmark i 1943-1944. Alle deltagerne i gruppen ble oppdaget og arrestert av tyskerne etter at de hadde mottatt og skjult britiske våpen og sprengstoff som ble sluppet ut i fallskjerm over Randers og Mariager på Jylland. Filmen om hendelsen er pensum i skolen i Danmark. I avslutningssenen følger vi motstandsmennene de siste timene før de blir henrettet. Fra las-teplanen på den tyske militærbilen synger de:

*Kæmp for alt hvad du har kært,
dø om så det gelder!*

*Da er livet ei så svært,
døden ikke heller.*

2 Aldri redd for mørkets makt!
Stjernene vil lyse;
med et Fadervår i pakt
skal du aldri gyse.

3 Kjemp for alt hva du har kjært,
dø om så det gjelder!
Da er livet ei så svært,
døden ikke heller.

EVENTYRMOST

Vi har

- * Kraftbein/kjøttbein
- * Stykkingsdeler av eplegris
- * Eplemost
- * m.m.

Åpent etter kl. 17.00

Velkommen innom!

Karine & Anders
Nyhussvingen 28, Tlf. 909 40 728

Velkommen!

Konfirmantjubilanter 2016

Konfirmanter i Nes kyrkje 29. mai 1966

Foran fra venstre: Svanaug Bergan, Ragnhild Isine Søvde, sokneprest Knud Tjomsland, Guri Lund og Marit Kaasa.
2. rekke: Gunhild Kirsten Lønvik, Gunvor Johansson, Astrid Myrland, Unni Aasen, Marit Torbjørg Laskemoen, Mary Anne Aune og Anne Grethe Kaasa.
Bak: Knut Helge Hauge, Per Olav Tengesdal, Eivind Aarnes, Olav Kjell Holtan, Øivind Ingvald Øigarden, Håkon Erik Langkås, Olav Gudmund Westgarden og Åge Bøen.

Du er velkommen til SUNDS BEDEHUS fredag 23. september kl. 19.00:

Sangkveld

Vi får besøk av Dag Arne Saltnes.

På alle sangkveldene er det andakt, mye sang og musikk, kaffe og kaker, og åresalg.

Evangelievennene og Sunds Normisjon ønsker alle velkommen!

Konfirmanter i Sauherad kyrkje 5. juni 1966

Foran fra venstre: Inger Helene Hansen, Gunn Astrid Brenne, sokneprest Knud Tjomsland, Elin Tone Margit Flathus og Anne Aavik.
2. rekke: Liv Marit Johanskås, Bodil Sundsvalen, Ingrid Vaagen, Anlaug Anette Koslung og Sigrid Kristine Edingsås.
3. rekke: Ragnar Hagen, Martin Fossli, Nils Bergheim, Hans Kaasa og Einar Ruud.
4. rekke: Kittil Brenne, Bjørn Rugås, Svein Erik Omlid og Steinar Fossli.
Bak: Halvor T Kåsin, Jan Henry Liljedal, Erik Ørebø og Tor Oddvar Furuvald.

Konfirmanter i Nes kyrkje 7. oktober 1956

Foran fra venstre: Mary Ann Holte, Birgit Haugrud, Helga Marie Myhre, Bergit Gunnheim, sokneprest Knud Tjomsland, Ingebjørg Kari Nyhus, Anne Hørte, Anne Mari Kåsin, og Ingrid Lise Vreim.
2. rekke: Ove Ingar Lia, Hans Arne Magnor Dale, Tordis Synnøve Stigen, Ingjerd Moen, Solveig Reidun Hasledalen, Laila Ruth Bjørnson, Ivar Daniel Bjørnfeldt og Halvor Odd Fossheim.
Bak: Andreas Næs, Torbjørn Norendal, Ragnar Kjerpeseth og Torleif Hestehegna.

Konfirmanter i Sauherad kirke 14. oktober 1956

Foran fra venstre: Ingeborg Klara Bertine Smitsvalen, Bjørg Rogholt, sokneprest Knud Tjomsland, Anne Marie Aasheim og Aslaug Vegheim.
2. rekke: Tone Berit Sørgaard, Ingrid Bekkhus, Bjørg Flåta, Kristine Hegna, Gunn Støkke, Torbjørg Aase Bunkholt, Gerd Kirsten Engh og Birger Dalen.
3. rekke: Ingebjørg Simones, Astrid Hofsrud, Anne Lise Johnsrud, Liv Ingebjørg Rugtveit, Karin Marie Flatland og Sten Olaf Nystad.
4. rekke: Hans Akkerhaugen, Birger Olsen, Olav Sauar, Hans Einar Våla Hansen og Magne Hauge.
Bak: Paul Ragnar Haugen, Nils Landsverk, Oddvar Rønningen, Ottar Riverud og Kåre Inge Bråten.
Harald Moen, Signy Høgstad og Ragnhild Røste var ikke til stede da bildet ble tatt.

Velkommen til Pilegrimsvandring søndag 4. september 2016

Alle ungdommer som er født i 2004 er velkommen til Pilegrimsvandring fra Evju til Nes kyrkje. Frammøte på Evju kl. 11.00

Underveis vil det skje mange ting: bålbrekking, informasjon og mange overraskelser.

Vandringen avsluttes med gudstjeneste i Nes kyrkje kl. 16.00 med overrekkelse av pilegrimsbevis og en «Helt overkommelig Bibel».

I år arrangeres pilegrimsvandringen for ungdom i samarbeid men kyrkjelyden i Bø.

Påmelding til kirkekontoret innen onsdag 31. august:
diakon@sauherad.kyrkja.no, tlf. 932 85 202

Over 200 år gammel teknologi

Holtakverna er satt i stand

-Vi ønsker å lage en Myllargut-park, som kan bli et naturlig turområde for både besøkende på Norsjø Ferieland og lokalbefolkninga. Som et ledd i dette arbeidet har vi nå restaurert den gamle mølla som står ved Kvennbekken. Det er bekken som renner ut i Norsjø ved Ferieland. Ved denne bekken har det gjennom tidene stått flere møller og sager.

Det er Peder Reddedal som forteller dette til Helsing. Han er prosjektleder for restaureringa av Holtakverna ved Liagrendvegen på Akkerhaugen. Oppdragsgiver er Akkerhaugen Vel.

-Kvernhuset er fra ca. år 1800, og har stått på samme plass hele tida. Vannrenna, som fører vannet mot «kvennkallen», er bygd på nytt. Restene av den gamle renna lot seg ikke restaurere. Det er Øko-bygg i Bø som har utført arbeidet. Renna er ca. 30 meter lang og har en fallhøyde på åtte meter. Øverst er renna 80 x 20 cm, men smalner inn mot turbinhjulet for å øke vanntrykket. Vi har laget ordninger slik at vannet følger bekeleie når kverna ikke er i bruk. Det er også laget ordninger slik at isklumper og annet ikke kan komme inn i renna. I selve renna har vi en sikring slik at uvedkommende ikke kan sende vann mot turbinhjulet.

-Kvernhuset er slik det har vært i over 200 år. Men «kvennkalle», turbinhjulet, har vi måttet lage helt nytt. Her fikk arbeiderne bruk for både kompetanse som snekker og smed.

-Dette er et prosjekt til ca. 260.000 kroner. Halvparten av dette har vi

fått fra Norsk Kulturminnefond. Vi har også fått tilskudd fra fylket, kommunen, Sauherad Historielag, Akkerhaugen Vel og Norsjø Ferieland. Og det er gjort betydelig dugnadsinnsats.

-Jeg synes sånne prosjekt som dette er spennende, jeg trives med å jobbe med slikt. Her kan vi ta vare på historie og kultur. Artig var det å se Myllargut-filmen, som ble spilt inn for over 50 års siden. Deler av filmen ble tatt opp her ved Holtakverna, og med lokale størrelser i viktige roller.

-Trolig er teknologien som denne mølla representerer over 1000 år gammel. Men i Europa begynte man ikke med vandrevne møller før i sein-middelalderen. Det var samtidig som oppgang-saga ble tatt i bruk. Før den tid brukte man hånddrevne kverner. Når man på Notodden og Tinn tar vare på teknologi fra ca. år 1900, så er det artig å tenke på at denne mølla er hundre år eldre. Her kan man se sprangene i den teknologiske utviklingen.

-Vi håper å kunne bruke kverna som et demonstrasjonsanlegg. Vi prøvekjørte sist høst, og alt fungerer

Holtakverna ble satt opp rund år 1800. Vassrenna er bygd ny, men på kvernhuset er det bare gjort mindre utbedringer.

som det skulle. Til høsten håper vi å lage et kurs for mennesker som kan tenke seg å bli «møllemeistere». De som er interessert må gjerne ta kontakt, sier Peder. - Når vi har folk på plass som kan bruke anlegget, kan vi invitere skoleklasser og andre grupper for å oppleve anlegget. Det må være godt med vann i bekken for at det skal gi nok kraft til å dra kvernhjulet, forteller prosjektlederen.

Arbeidet med kverna, vassrenna og turbinhjulet er ferdig, men det gjenstår noe utarbeid. Det skal flyttes på en del masse, ryddes og lages bedre stier. Men allerede nå må man gjerne ta seg en tur for å se! Holtakverna ligger rett over veien for inngangen til Norsjø Ferieland.

-is-

Peder Reddedal leder arbeidet med å restaurere Holtakverna. Inne i kvernhuset er anlegget intakt. Kornet tømmes ned mot kvernsteinene øverst i anlegget, og det sammalte melet kommer ut i kassen i forkant.

Selve «kvernkallen», turbinhjulet som drar møllesteinene, måtte bygges helt nytt. Men festet i fjellet er det originale.

For at Holtakverna skal komme litt mer til syne, så skal det planeres noe i forkant av mølla.

140 år med misjonsforening

Flott jubileumsmarkering

Storsalen på Nes menighetshus var nærmest fullsatt da Gudrun Midtbø ønsket velkommen til misjonsfest mandag 6. juni. For å markere Gvarv og Gunheim Misjonsforening sitt 140 årsjubileum hadde foreningen invitert foreningene i Bø og Lunde. Seniorprest Leif Raustøl var festtaler, og Sunds-musikken sang kjente og kjære bedehussanger, og det var hilsener. Og for en servering: karbonader og bløtkake!

Sunds-musikken deltok med flere sanger på misjonsfesten. De sang både om den åpne himmelen og gleden som Gud gir.

-Vi trenger en slik fest til oppmunt-ring, sa Gudrun Midtbø. Hun er leder av Gvarv og Gunheim misjonsforening. – 140 år, det er mange misjonsforeningsmøter! Det er stort å få stå i en slik sammenheng, man fylles med både alvor og ansvar. Aktiviteten har vært noe varierende. Protokollene viser at det har vært aktivitet alle årene. Ett år var det bare ett misjonsmøte, noen år har det vært to samlinger, men de aller fleste åre-

ne har aktiviteten større en som så.

-Vår oppgave er å føre arbeidet videre. Selv om vi er en gammel og ærverdig forening, så er vi også oppgående og vitale. Vi samles på Nes menighetshus den første mandag i måneden, og vanligvis er vi 18-20 som er med på møtene. Vi har det koselig på møtene våre, men viktigere enn det er at vi gjennom andaktene får noe fra Jesus. Og det vi selv får vil vi dele videre, både lo-

kalt og ute i den store verden. Vårt mål er at vi skal ta imot, grunne på, og dele ut, sa Gudrun Midtbø.

Seniorprest Leif Raustøl, som også er områdeleder i Det norske Misjonsselskap, understreket behovet for de brennende hjerter. – De var det bruk for for 140 år siden, og slik er det også i dag. Kanskje man fra tid til annen spør seg selv hvor-

for man gidder å være med på dette. Det er da så mye annet man kan delta på eller bruke tiden til. Når slik tanker kommer kan vi møte dem med tre syner eller visjoner.

–For det første det at misjonsarbeid er en gave og en oppgave. Paulus og hans venner reiste lange, og lengre enn langt, for å spre budskapet om frelsen i Jesus Kristus. Da

de ble satt i fengsel for sin virksomhet, og måtte forsvare seg, sa Paulus: Derfor, kong Agrippa, har jeg ikke vært ulydig mot det himmelske synet. (Apg. 26, 19). Den lærde mannen Paulus var tro mot det himmelske syn! Vi er samlet til jubileum fordi vi ikke er ulydig mot vårt himmelske syn. For den som har sett Jesus har fått del i det himmelske syn. Å være tro mot Jesus vil si å forkynne ham som sann Gud og sant menneske. Vi må be Den hellige ånd forklare Jesus for oss.

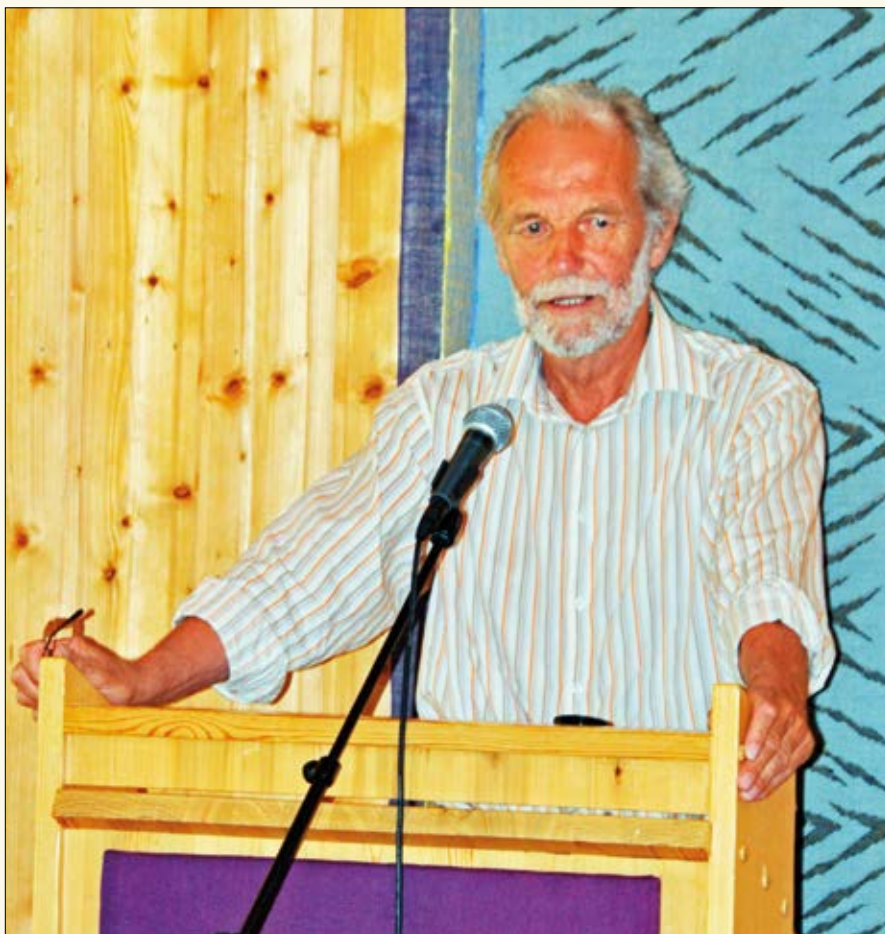
–Det himmelske syn er noe vi vil kjempe for, ja også være villig til å dø for. Det er mange måter å komme til Jesus på, men han møter alle som kommer. Ingen er unnværlig i dette arbeidet, men nå er det du og jeg som har fått oppgaven. Og vår utfordring er å være tro der Jesus har satt oss. Og det er der vi lever at vi skal dele vitnesbyrden om Jesus.

–Den andre visjonen er det syn Paulus fikk i en drøm: Kom over til Makedonia og hjelp oss. (Apg. 16, 9) Ropet ble hørt! Vårt kall er å høre ropet fra dem som ikke har fått høre evangeliet, og fra dem som lider. Vi må møte mennesker med et åpent sinn og med et lyttende hjerte. Det er noen som spør etter vår innsats. Vi må se menneskets nød, og også se at uten Gud er mennesket forlatt. Det er mange som lengter, vi må møte lengselen med kjærlighetens oppfinnsomhet.

–Det tredje bildet jeg vil nevne er ordet fra Johannes åpenbaring 7, 9: Deretter så jeg en skare så stor at ingen kunne telle den, av alle nasjoner

og stammer, folk og tungemål. De sto foran tronen og Lammet, kledd i hvite kapper, med palmegreiner i hendene. Vi har en himmel over livet som er fylt med håp og velsignelse. Jesus har vunnet seier over synd og hat. Gud skal ha det siste ordet! Vi kan få hvile i vissheten om å være i Guds gode plan, sa Leif Raustøl i sin festtale.

-is-

Seniorprest Leif Raustøl, som også er områdeleder for Misjonsselskapet, var festens hovedtaler.

Det var mye god mat på misjonsfesten, her er det lederen for Gvarv og Gunheim misjonsforening Gudrun Midtbø og seniorprest Leif Raustøl som tar for seg av kakene.

Konfirmanter 2016 - 2017

Foran fra venstre: Solveig Kristine Fredriksen, Marius Berglund Svanlund, Adrian Eide Langekjend, Eirik Hekklid, Christian Lindheim, Vilde Helgen Aasen og Nora Horne Høgstad.

2. rekke: Anne Tørnes, Lars Fredrik Høgetveit Hansen, Hanna Versto Roheim, Syver Grimstad Strand, Heidi Helgen Aasen, Marsella Sibathu Tadese, Martine Vinje Knutsen, Kristina Sandberg Haugland og Ida Aasen Haug.

Bak: Ingrid-Amalie Olaussen Skarseth, Lars Eivind Hustveit, Caroline Eriksen Kisfoss, Andres Evan Duncan McGowan, Maylen Angre Johnsen, Celine Roe Kåsin og Andrine Roe Kåsin.

Høsten program for Norsjø Ungdomssenter

ONSDAGSMØTER kl. 19:00

Onsdag 31. august
Onsdag 14. september
Onsdag 28. september
Onsdag 12. oktober
Onsdag 26. oktober
Onsdag 9. november
Onsdag 23. november
Onsdag 7. desember

NORSJØDAGEN

Lørdag 17. september kl. 11:00

Det blir som tidligere år salg av frukt og grønt, bakevarer m.m. Kafeteriaen er åpen for salg av bl.a. rømmegrøt, kaffe og vafler. Det blir i år også loppemarked og trekking av Norsjølotteriet. All inntekt denne dagen går til leirstedet. Alle er hjertelig velkommen til en trivelig lørdag på Norsjø.

JULEMESSE

Lørdag 19. november

Årets julemesse ved Norsjø Ungdomssenter blir lørdag 19. november. Mer informasjon kommer senere, men sett av datoen allerede nå.

LEIRER O.L.

Fredag 23. september – Søndag 25. september

BarnVoksen leir

Program kan fremskaffes ved å kontakte Norsjø Ungdomssenter

Søndag 9. oktober – Onsdag 12. oktober

Høstferieleir for 5.-7. klasse (Med noe slingringsmann)

Program kan fremskaffes ved å kontakte Norsjø Ungdomssenter

Lørdag 22. oktober – Søndag 23. oktober

Kvinnestevne

Program kan fremskaffes ved å kontakte Norsjø Ungdomssenter

Norgesskolen på Sagavoll

Julaften og 17. mai i juli!

Etter mange år på Tomb jordbruksskole i Østfold flyttet Norgesskolen, i regi av Nordmanns-Forbundet, denne sommeren til Sagavoll folkehøgskole. Det er en internasjonal sommerskole for barn og unge mellom 9 og 18 år, som underviser i norsk språk, kultur, historie, geografi og samfunnsliv. Tema i sommer var Telemark. Leiren var fra 11. til 28. juli.

Hvem

-I år er det omtrent 70 barn og unge på Norgesskolen, forteller Bodil Dahl til Helsing. Hun er daglig leder for Norgesskolen. - Elevene kommer fra over 20 forskjellige land. Her er deltakere fra Frankrike, Storbritannia og USA, men også fra De forente Arabiske Emirater, Fransk Polynesia og Dubai. En gutt på ni år kom fra Tokyo.

-Den typiske eleven på Norgesskolen har en norsk og en utenlands forelder. De fleste bor i utlandet for kortere eller lengre tid, men noen bor også i Norge. Vi har også med noen «hel-norske» barn. Det er med på styrke undervisningen i norsk språk. De fleste elevene er mellom 9 og 15 år, det er litt færre blant de eldste mellom 16 og 18 år. Vi har mange søskenpar.

-Toleranse og kulturforskjeller er viktige tema for oss. Norgesskolen handler om å hjelpe barna med å utvikle sin norske identitet. Barna opplever ofte at de har en to-delt identitet, de kommer fra Norge og et annet land. Noen av barn er i Norge også noe tid før etter leiren. Kanskje de besøker besteforeldre, eller de reiser sammen med foreldrene.

-Denne leiren har fått noen særlig

Bodil Dahl er daglig leder for Norgesskolen, som Nordmanns-Forbundet i sommer arrangerte på Sagavoll.

utfordringer. Terrorangrepet i Nice i Frankrike og forsøket på statskupp i Tyrkia preger også våre unge. Vi har ganske mange elever fra Frankrike, andre av barna har foreldre som er på ferie i Frankrike eller Tyrkia. I slike situasjoner er det viktig at vi er opptatt av å ta godt vare på deltakerne, di dem god omsorg og trygghet.

Sagavoll

-Det er første året vi er på Sagavoll folkehøgskole. Vi har fått en flott mottakelse her, maten er nydelig og alle fra skolen er så positive. Så

har jo skolen mange flotte fasiliteter for aktiviteter både ute og inne, som klatrevegg, sandvolleyball-bane og fotball-bane. Vi har også tatt i bruk andre lokaliteter i nærområdet, blant annet har alle vært på telt-overnatting på Tangen ved Evju, og vi har padlet på elva. Vi ønsker at elevene skal være fysisk aktive, og at de skal få et forhold til norsk friluftsliv og idrett, sier rektor Bodil.

-Vi har hatt et veldig godt samarbeid med Sagavoll hele veien, et samarbeid vi håper å videreføre. Vi har også hatt besøk av ordfører Mette Haugholt som har fortalt om bygda. Vi prøver å få til et møte med ordfører, Sagavolls ledelse og folk fra Nordmanns-Forbundet for å se på videre samarbeid. Nordmanns-Forbundet har bestemt seg for å satse enda sterkere på Norgesskolen.

Opplegg

-Vi gir elevene våre fire timer norsk-undervisning hver ukedag. Noen er vant til å snakke norsk hjemme, andre har svært små norsk-kunnskaper, men kanskje de snakker to tre andre språk. Vi prøver å bruke «språkbad-metoden», altså at barna blir badet i norsk språk ved at det er det vi bruker i alle sammenhenger på skolen. Vi er fem lærere og fem aktivitetsledere.

Norsk kultur og tradisjon er ett av undervisningsområdene på Norgesskolen. Da Helsings utsendte besøkte skolen en varm og fin sommerdag runget norske julesanger gjennom høytaleranlegget. Man var i ferd med å forberede kveldens julaftenfei-

ring. Noen øvde altså julesanger, andre laget pynt til juletreet, - hentet fra skogen til rektor på Sagavoll. Her var det både pepperkaker og julekurver! Kjøkkenet var i gang med å lage god og tradisjonell julemat.

En annen dag hadde elevene feiret 17. mai. Noen gode gvarvianere sperret nok opp øynene en søndag i juli når de plutselig møtte et 17.mai-tog i Gvarvgata, med flagg, hurra-rop og til og med noen bunader!

Årets tema på Norgesskolen var Telemark. De har brukt mye tid på å fortelle om distriktes kultur, historie og geografi. Blant annet var de på tur til Rjukan der de besøkte museet på Vemork, tok Krossobanen og så på sol-speilet. Enkelte av eleven syntes nok at shopping på Rjukan var en i overkant eksotisk opplevelse!

Berit Malin

Berit Malin Salström (12) er fra Tallinn i Estland. Hun er på Norgesskolen for første gang, og hun er sammen med en litt eldre bror. Hun vet at hun har bestemor fra Norge og at hun har noe slektninger i Fredrikstad. Hun forteller til Helsing at det flotteste med Norgesskolen er alle vennene hun har fått, blant annet fra USA, Sveits, Tunis og Tyskland. Og mange andre land, legger hun til etter en liten tenkepause. Hun kan ikke så mye norsk, men synes at språket ligner en del på tysk, og det kan hun snakke.

Det artigste hun har opplevd på Norgesskolen til nå er skikkelig vannkrig. Hun liker maten godt, men synes at fisken hun får her er

Berit Malin Salström fra Estland var aller mest glad for alle vennene hun hadde fått på Norgesskolen.

noe annerledes enn den hun får hjemme. Og så savner hun svart brød. Men savnet er ikke større at hun tror hun kommer tilbake på sommerskole i Norge også neste år.

Nordmanns-Forbundet

Nordmanns-Forbundet er en medlemsorganisasjon for nordmenn bosatt i utlandet, enten de har utvandret, eller bor utenlands for en kortere periode. Siden starten i 1907 har forbundet jobbet for å opprettholde kontakten mellom Norge og nordmenn som bor utenfor landets grenser. Dette gjør de blant annet gjennom sitt medlemsblad *Norwegians Worldwide*, Norgesskolen og personlig kontakt med sine medlemmer. De har medlemmer i 47 land over hele verden, og har 25 avdelinger og representanter i 7 ulike land. Disse jobber alle for å fremme forholdet mellom Norge og nordmenn bosatt i utlandet.

-is-

JOKER NORDAGUTU
DIN NÆR BUTIKK

**VELKOMMEN TIL EN TRIVELIG
HANDEL HER HOS OSS**

ÅPNINGSTIDER:

Man-fre:	09.00 – 20.00
Lør:	09.00 – 18.00
Søn:	12.00 – 18.00

Nordagutuvegen 662
3820 Nordagutu
Tlf. 35 95 97 20 / 948 58 818
joker.nordagutu@ngbutikk.net

Bø kino viser film hver dag i Gullbring kulturanlegg i Bø.

Sjekk programmet på www.bokino.no

Se programmet og kjøp billetter på din smart-telefon. Last ned appen eBillett fra Apple Store eller Google Play.

Lik oss på Facebook og få med deg alt som skjer! Meld deg på nyhetsbrev på våre nettsider.

Skulehistorie i Sauherad gjennom nærmare 300 år.....

Sauherad friskole

Sauherad Syvendedags Adventistkirke ble grunnlagt i 1940. Som et trosamfunn har adventistene alltid hatt stor tro på utdanning. Derfor tok det ikke mer enn litt over fem år før Adventistkirken her i Sauherad startet egen skole. Skolen hadde da tilholdssted i et privat hjem, eid av Bergit Valen. Dette var høsten 1946 og skolen startet med 8 elever. Læreren var Thoralf Fønnebø. Denne skolen ble lagt ned i 1960. I år har elevene som gikk der 70 års jubileum.

Av Wenche Landsverk

I dag driver Adventistsamfunnet ca 7800 skoler, høyskoler og universiteter rundt om i verden, i Norge 11 grunnskoler og 1 videregående skole. I 1996 startet menigheten i Sauherad igjen en grunnskole, denne gangen også med tanke på ungdomsskoletrinn. Vi startet opp med 13 elever på gamle Klevar skole. Jeg husker vi måtte fyre med ved for å holde varmen på kalde vinterdager. Klevar var tilholdssted for skolen i fem år. I 2002 flyttet skolen ut av Sauherad kommune og til den nedlagte skolen på Sanda i Øvrebø. Skolens elevtall vokste jevnt. Siden vi ikke eide skolebygningen selv, var det lite vi kunne

Bildet er tatt utenfor hjemmet til Bergit Valen. Det var hennes hjem som var skolestue de første årene fra 1946.

gjøre med de fysiske rammene rundt skolen, noe vi ønsket sterkt. Så da vi så muligheten til å kjøpe gamle Sauar skole, tok vi den. Vi er jo tross alt stolte sauheringer.

Det var med stor glede vi flyttet inn i egne lokaler sommeren 2006. Siden da har vi pusset opp i den gamle delen og bygget på. Særlig glade var vi da ny gymsal med garderober sto ferdig. Da slapp vi å transportere elevene til Akkerhaugen skole i gymtimene. Her vil jeg gjerne skyte inn at Sauherad kommune villig lånte ut gymsal til oss da vi trengte det. I fjor høst sto nok et tilbygg ferdig. Det var ungdomstrinnet som hadde fått «sin egen lille fløy». Vi har flere tanker om nye prosjekter, men vil konsentrere oss mer om undervisningen i tiden fremover.

«Døren høy og porten vid»; hos oss er takhøyden stor. Alle elever har mulighet til å gå på Sauar Friskole, uansett bakgrunn, religion eller forutsetninger. Mindre forhold legger til rette for gode relasjoner slik at lærerne våre utøver både emosjonell og faglig støtte til den enkelte.

Hvorfor driver vi så en egen skole? Her er vårt verdigrunnlag som egentlig sier det meste:

Vi erkjenner at Gud er vår skaper, at Han tilbyr alle et evig liv sammen med Ham og at Han har lagt ned uante muligheter i hvert enkelt menneske. Vår kristne utdannelsesfilosofi legger vekt på utvikling av både de fysiske, mentale, åndelige og sosiale dimensjonene i oss. En livslang tjeneste for medmennesker og Gud er vårt fremste motiv, og troen på det kristne budskap er derfor basis for all virksomhet ved skolen.

«Å frykte Herren er begynnelsen til kunnskap» sa den vise kong Salo-

Bildet er tatt i et av klasserommene på Klevar skole da skolen startet opp igjen i 1996. Elevene hadde en brødbedrift i en periode.

mo for ca 3000 år siden. Han hadde et viktig poeng. Uten en forståelse av Guds rolle i tilværelsen vil vi alltid mangle en avgjørende innfallsvinkel til kunnskap. Derfor satser vi mye på å gi et utdanningstilbud preget av tydelig tro i kombinasjon med høy faglig kompetanse. For oss er det ikke nok å hjelpe elevene til gode karakterer. For oss er karakteren like viktig. Derfor er kristen etikk og moral en integrert del i hele vår undervisning.

Skolen er tuftet på allmenngyldige, kristne verdier og et livssyn med en åpen og inkluderende holdning.

For tiden er det ansatt 10 personer ved skolen og elevtallet ligger rundt 40. Vi følger Kunnskapsløftet med kompetansemålene fra utdanningsdirektoratet med et lite tillegg i hvert fag som viser verdigrunnlaget vi bygger faget på. Sauar Friskole er glad i skoleturer. Hvert år har vi tu-

rer for alle klasser, både innenlands og utenlands. Det er som oftest disse turene elevene husker fra sin skolegang. Vi er også meget engasjert i å hjelpe dem som ikke har det så godt. Hvert år samler vi inn penger i Hjelpeaksjonen, og på arrangementene

våre går overskuddet også til Adra Norge. Vi har snart samlet inn 1 million kr til dette siden starten i 1996.

I fjor sommer flyttet menigheten, som eier skolen, inn i nye lokaler. De holder nå til i et flott bygg, gamle Nordagutu skole.

Sauar Friskole slik den er i dag, på Sauarberga.

Det evangeliske lutherske kirkesamfunns skole på Akkerhaugen

Det evangeliske lutherske kirkesamfunn ble stiftet i Jarlsberg i 1872. Frimenigheten i Sauherad ble stiftet noen få år etter, og det ble reist et samlingshus på Plassane på midten av 1890 – åra. Dette samlingshuset ble flyttet til Akkerhaugen i 1920, der det fortsatt står. I tillegg til selve kirkerommet ble det bygd ei skolestue. I denne skolestua var det skole fram til våren 1961. Da ble skolen nedlagt, og elevene fra Akkerhaugen tok "Lundebussen" til Lunde og gikk på skole der til vi skulle opp i 6. klasse. Da reiste vi til Skien på menighetens skole der.

Av Anne Ripegut

Hvorfor egen privatskole? (En historisk overblikk i kortversjon).

Fra kristendomsskole til allmenndannende skole

Vi må gå tilbake til midten av 1800 – tallet og de strømninger i samfunnet som utløste skolestrid og kirkestrid. Det begynte med skolen.

Legmannsbevegelsen som hadde sin rot i Hans Nielsen Hauges vekkelser over

Det evangeliske lutherske kirkesamfunns kirke og skole på Akkerhaugen.

bygd og by, så med bekymring på utviklingen, og striden om skolen ble utløst av en lov og ei bok:

- Skoleloven av 1860 utvidet den gamle kristendomsskolen til å bli en allmenndannende skole. Forfatteren av lovutkastet, Hartvig Nissen uttalte: "Tiden fordrer med nødvendighet at der vites meget, og skolen må altså lære sine elever meget." Med skoleloven av 1860 skulle altså barna lære mer enn det som skulle til for å bli konfirmert. De skulle lære mer enn "det ene nødvendige".
- Den nye leseboka, "Lesebog for Folkeskolen og Folkehjemmet" 1863 gikk lengre enn det loven krevde. Den ga ikke bare verdslig opplysning i tillegg til den kristelige, men den innholdt smakbiter av norrøn mytologi, norsk folkediktning og nordisk skjønnlitteratur. Redaktøren av boka, stiftsprost Peder Andreas Jensen var påvirket av grundtvigsk pedagogikk der barnet og barnets tanker og følelser sto i sentrum. Dermed kom P.A. Jensens lesebok til å gi plass til Odin og Tor, nisser og troll, Wergeland og Bjørnson ved siden av alt stoffet av rent religiøs, moralsk eller faglig art. Denne utviklinga i skolen var det mange som reagerte på i landet vårt, og i mange kommuner stemte man imot å ta boka

i bruk. Gradvis ble den akseptert og innført i skolen landet over. I Jarlsberg Grevskap imidlertid var det en del driftige bønder og venner av legmannsbevegelsen som bestemte seg for at man ikke lenger kunne sende barna sine til en verdsliggjort skole. De tok barna ut av skolen og hadde omgangsskole. Skolen var på gårdene til dem som sluttet seg til vennesamfunnet. Først ble altså skolen etablert, og så i 1872 dannet man en frimenighet. Det var nødvendig med egen kirke og eget kirkesamfunn for å kunne konfirmere sine barn.

Det tok ikke lang tid før likesinnede i Telemark gjorde samme valg og dannet sin egen frimenighet.

Læreplan og tilsyn

Skolen i kirkesamfunnet måtte forholde seg til de lover som ble vedtatt, og fikk innvilget en utvidet kristendomsundervisning. Det var selve grunnpillaren. Valget sto mellom Guds ord og Jensens lesebok, og kirkesamfunnets skoler ble godkjent uten denne leseboka.

Skolene i de enkelte kommuner hadde tilsyn fra det offentlige ved Sko-

Sjølø om det ikke er skole i kirka på Akkerhaugen i dag så står klasserommet slik det var fram til 1961.

Anne Ripegut og Torstein Haukvik har begge vært elever på skolen.

lestyret. Skolestyrets formann som var soknepresten, hadde ansvar for at alle barna i kommunen fikk undervisning i tråd med lovens krav.

Ingrid Landsverk Grytnes (begynte på skolen i 1935) fra Dalsvatn husker godt at representanter for Skolestyret i bygda besøkte skolen. Herredskasserer Torkild Moen var på besøk og sokneprest Steen. Særlig kunne hun huske at Steen var til stede under eksamen i regning. Det var for å påse at eksamen gikk riktig for seg.

Olav J. Haukvik (begynte på skolen i 1944) minnes også besøk fra Skolestyret, i alle fall én gang i året.

Fletter og skjørt

Det først man la merke til var at jentene på skolen vår (Østlendingsskolen) gikk med skjørt og fletter. Anstendig klesdrakt og fletta hår var et kjennemerke.

Som jente var det ikke akkurat stas å skulle seg ut blant folk flest. Jeg tror ikke vi protesterte på det hjemme. Vi bare skjønte at det var noe av forsakelsen ved å gå på "den smale vei". Vi jenter snakka om at det var rart at det bare var jentene som skulle forsake noe og skulle seg ut i samfunnet. Vi likte ikke at guttene gikk fri!

Skoledagen

Da jeg begynte i første klasse, var jeg den eneste førsteklasingen. Det var udelte skole så vi gikk sammen fra 1 – 7. Vi var 12 elever. Året etter økte antallet fordi det kom elever fra menighetene i Holla og Lunde. Vi gikk på skolen annenhver dag.

Skoledagen begynte med salmesang og andakt. Salmene var lite barnevennlige, men jeg likte å synge og lære melodiene. Det var i hovedsak Brorson- og Kingosalmer, og Martin Luthers "Vår Gud han er så fast en borg" var en av de salmene som jeg likte best.

I første time hadde vi kristendom. Kristendomsbøkene var:

- Luthers lille katekisme
- Erik Pontopidans "Sannhet til gud-

fryktighet" (1737) eller Forklaringa som vi kalte den.

- Volrath Vogts "Bibelhistorie"

Alle elevene ble hørt i lekser hver dag. Karakteren ble skrevet ned i en protokoll, og disse karakterene fikk vi med oss hjem hver måned. Vi sto ved pulten, og læreren hørte oss. Noen hadde lett for å lære utenat og var flinke. Andre hadde vanskelig for å memorere og følte seg naturligvis mislykket når læreren sa:

- Sitt ned! Du får om igjen til i morgen stykke nr. 118 eller
- Sitt inne i friminuttet og les ti ganger på de stykkene du ikke kan!

Jeg husker godt en eller flere satt seg gråtende ned etter å ha blitt hørt i lekser.

Pontopidans "Forklaring" var tungt stoff. Det var omtrent umulig for et barn å forstå innholdet i stykkene. Det var ren dogmatikk som hadde liten relevans i et lite barns trosliv.

Vi ble flinke til å pugge innhold vi ikke forsto. Den strategien har jeg faktisk hatt nytte av mange ganger senere. Men for de barna som ikke greide å huske eller kunne mestre den strategien, var det et mareritt.

Første time var lang, og friminuttet etter en lang førstetime, varte ofte mer enn 10 minutter. Læreren deltok ofte i leken. Vi hadde slåball og kanonball, og "Pol'ti og røver". Av og til ble læreren bedt på kaffe hos naboen til skolen, Bergit Valen. Det var kjærkomment for kaffebesøket tok tid.

Andre time var regning. Det ble ansett som et viktig fag, og jeg husker at det ga status hos medelevene å være god i regning. Jeg kan huske at de eldre elevene var hjelpsomme og gikk i lærerens sted og underviste de yngre.

Tredje time var norsk. Vi leste i menighetens egen lesebok, vi hadde mye grammatikk og i tillegg lærte vi å skrive stil. Jeg kan godt huske at jeg de første årene brukte mye tid på avskrift. Når læreren underviste de store elevene, satt

de yngste elevene og skrev avskrift.

Dessuten var vakker håndskrift vurdert som viktig. Dermed gikk mye tid til skjønnskrift med penn og blekk.

I de siste timene var det orienteringsfag. Vi hadde geografi, historie og naturfag. Det var såkalte verdslige fag og kanskje ikke så høyt prioritert. Men vi likte disse fagene, og verdenskartet på veggen ble flittig studert.

Ferdighetsfag som håndarbeid og sløyd hadde vi ikke, heller ikke gymnastikk.

Når dagen var over, sang vi "Skriv deg Jesus på mitt hjerte" eller "Lov og takk og evig ære" og ba Fader Vår til slutt.

Religionseksamen

I februar hvert år hadde vi religionseksamen. Da ble elevene hørt i katekisme, Forklaring og bibelhistorie. Prestene var til stede og hørte på og satte karakter. Foreldrene fulgte med, og andre fra menigheten møtte også opp. Lettelsen var stor når det gikk bra, men for noen var det så stor påkjenning at de fikk fullstendig jerteppe.

Det var kakao til barna og god servering i pausa. Det var en stor begivenhet som vi "gru-gleda" oss til.

Avslutning

Yngstesøstera vår, Åshild, begynte på skolen i 1965. Da var hun den eneste eleven fra Sauherad. Skolen var nedlagt, og hun måtte reise til Lunde alene fra første skoledag. Om våren før hun skulle begynne på skolen, kom skoleinspektør Reidar Åvik (han var naboen vår) og spurte foreldrene mine om ikke Åshild kunne begynne på Akkerhaugen skole og slippe å reise alene til skolen i Lunde.

- Skulen på Akkerhaugen har både salmer og bibelsoge, sa han. Kan ho ikkje gå saman med Olaug (dattera hans på samme alder)?

Til det svarte mor sin gode nabo:

Skolebilde frå 1937.

Bak: Torjus S Haukvik, Anny Furuvald, Ingrid Våla og Olav Våla.

Foran: Halvor Våla og Ingrid Landsverk.

- Det er sikkert bra på Akkerhaugen skole, men vi må holde oss til vår menighets skole. Det vil smuldre opp dersom vi ikke er trofaste mot menigheten og skolen vår.

Lojaliteten til menigheten og til det fedrene hadde kjempet fram, lå dypt forankret. Den rette lære og den kristne arv måtte videreføres til nye generasjoner selv om det kostet.

Skolene i menigheten vår har i dag opp til 700 elever fra 1 – 10 klasse. I min tid var skolene for menighetens medlemmer. I dag er godt over 50% av elevene ikke-medlemmer av menigheten. De har søkt seg dit fordi de ønsker et kristent skoletilbud til sine barn. Lærebøkene i kristendom er tilpasset barnet og gir næring til barnets trosliv. Dessuten er man opptatt av barnets iboende ressurser og å legge til rette for gode vekstvilkår og videreutvikling.

I min tid så man i mindre grad på barndommen som en tid som hadde egenverdi i seg selv. Barndommen var forberedelsestid til voksen alder. Innlæring og pugging av vanskelig tilgjengelig lærestoff i barneåra, var "nistepakka" som skulle tæres på når man ble voksen. Uansett, jeg er takknemlig for den ballast jeg fikk på skolen, og jeg oppfattet alltid lærerne som mennesker som ville meg vel.

Old Girls-lag trener på Nordagutu hver mandag

PLASS TIL MANGE FLERE

De fikk vel for mye abstinens! Men når det dreier som om fotball er det vel ikke så skadelig. Anne Grete Edingsås sparket fotball for Kjapp i mange år, både på aldersbestemte lag og på damelaget. Etter noen års pause er hun tilbake på banen som spillende trener. Hver mandag trener Old Girls-laget på idrettsanlegget på Nordagutu fra kl. 18.00. – Nå er vi ni spillere, men vi har plass til mange flere!

-Vi har spilt tre treningskamper. De to første var mot Skarphedin og Stridsklev. Det ble to knepne tap. Vi har også prøvd oss mot damelaget til Kjapp. Det er jo artig med en kamp der begge lag er hjemmelag! Vi tapte 0-3 mot ungdommen. Men det er jo ikke så verst, de fleste på Old Girls-laget er ca. 20 år eldre enn damespillerne. De spill jo dessuten i seriespillet og har mye mer kamp-trening enn oss. Vi «gamle» mangler litt kondis og fart, men vi er full av

Kampen mot Kjapps damelag ble i stor grad en forsvarskamp, som endte med 3-0 seier til damelaget over veteranlaget.

innsats og tæl. Og selv om vi har tapt tre kamper så er vi fortsatt full av lagånd og vinnervilje, sier den entusiastiske treneren Anne Grete.

-Vi spiller med 7'er lag og spiller på tvers av banen. Normale kamper er på to ganger 30 minutter, og vi kan bytte spillere ut og inn gjennom hele kampen. Men viktigere enn kampene er at vi har det artig med å trene sammen, sier Anne Grete Edingsås.

Sauherad første Old Girls-lag trener på Nordagutu hver mandag.

Redd Barna Sauherad

Vi trenger rekruttering! Har du litt ekstra tid til overs?

Redd Barna starta opp med lokallag i Sauherad i 1979 og har hatt mange aktiviteter og samla inn mange penger gjennom disse åra. Vi har møtt velvilje overalt og har hatt et godt samarbeid med skoler og barnhager, TIK (flyktningtjenesten), Helsing, Sauherad kommune, næringslivet i Sauherad og på Notodden, barn som samler inn penger eller har basar og voksne som hjelper til på arrangementer, skaffer eller lager gevinster.

Vi har så lyst til å bygge videre på alt det positive og i tillegg til å samle inn penger, drive med holdningsskapende arbeid, gjøre flere tiltak for at våre nye landsmenn skal føle seg hjemme i lokalsamfunnet, påvirkingsarbeid om vold i nære relasjoner og informasjon om vårt arbeid.

Det er mange oppgaver å ta fatt på utenom vår tradisjonelle virksomhet, så her er oppgaver for mange. De aktive medlemmene vi har i dag, har gjort og gjør en kjempejobb, men vi blir også ett år eldre for hvert år. Vi må derfor kanskje akseptere at vi ikke kan gjøre alt det vi gjerne vil, men må nøye oss med det vi kan.

Når skolen starter opp igjen, regner vi vel med at sommeren er over for i år, sjøl om vi fremdeles kan ha mange fine dager med sol og varme foran oss. Vi i Redd Barna starter også opp igjen med våre aktiviteter, og vi har vårt første møte tirsdag den 23. august.

I høsthalvåret bruker vi mye tid på forberedelse av vår tradisjonelle julemesse.

Den blir i år **lørdag den 26. november på Akkerhaugen skole/Idunshall.**

Vi skal også i år ha **loppemarked**, men kan på grunn av plassen, ikke ta i mot hvitevarer og møbler. Klær som leveres, må være hele og rene. Dersom dere har lopper, kan dere ta kontakt med Ingrid Faane Roe (mobil 94840702) eller Gunhild Kleven Ripegutu (mobil 907 68 778). Det beste er om dere leverer på Akkerhaugen skole fredag den 25. november etter kl. 1600.

I forbindelse med julemessa trenger vi mange gode hjelpere, og vi vil takke alle som har gjort det mulig å få det til gjennom mange år. Kanskje det er flere som kunne tenke seg å være med å gjøre en jobb/ stor eller liten i forbindelse med julemessa eller andre aktiviteter?

Vi er optimister og tror at vi skal holde liv i Redd Barna Sauherad i mange år framover, men kan hende må vi legge om aktivitetene, dersom vi skal få med nye folk.

Det kommer program for aktiviteter i høsthalvåret og videre orientering om julemessa i neste nummer av Helsing.

Den 22. og 23. oktober er det regionmøte i Kristiansand. Da blir alle medlemmer invitert til å få både informasjon og inspirasjon.

Arbeidet i Redd Barna er både interessant og lærerikt, og vi er sikre på at jobben vi gjør er til barns beste.

Ta kontakt med Redd Barna Sauherad v/Gunhild Kleven Ripegutu på mobil 90768778 eller o-tri@online.no, dersom du har gode ideer eller noe du ønsker å bidra med.

Redd Barna Sauherad

Nøye gjennomgang av koret i Nes kyrkje

-Vi finner skader i alle bilder og på alle flater

Nes kyrkje er blitt omtalt som et smykeskrin. I juni var kirka stengt i flere uker for å finne ut av smykkenes tilstand. Denne gangen var det maleriene i koret som fikk all oppmerksomhet. Riksantikvaren og Sparbank 1 finansierte arbeidet.

Etter en internasjonal anbudsrunde var det Nordisk Konservering som fikk oppdraget i Nes kyrkje. Det er et selskap som ble stiftet i Danmark i 2004 av konservatorer som hadde jobbet sammen på Nasjonalmuseet i København. I Nes kyrkje var det konservatorene Hans Frederiksen og Peder Bøllingtoft som gjorde arbeidet. – La oss si at det var av faglige årsaker vi startet for oss selv, sier konservator Peder Bøllingtoft til Helsing. – Vi er utdannede konservatorer fra universitetet i København, og vi har lang erfaring. Vår oppgave er å bevare kunst, og vi jobber mye i kirker. Vi har hatt oppgaver i mange land, og vi har jobbet i Norge også tidligere. Blant annet laget vi en rapport om tilstanden til kunsten i Kvikne gamle prestegård. Det var der Bjørnstjerne Bjørnson ble født.

Den siste oppgaven Nordisk Konservering hadde før de kom til Sauherad var et pilotprosjekt for København Universitet. De skulle undersøke og beskrive tilstanden til to kongegraver i Sudan, fra ca. 600 år før Kristus.

Oppdraget

Den konkrete oppgaven i Nes kyrkje var å kartlegge kalkmaleriene i koret med henblikk på konservering og restaurering. – Vi skal beskrive hvordan pussene er festet til muren, om det er skader eller brudd i overflata, om

Konservatorene Hans Frederiksen (t.v.) og Peder Bøllingtoft fra Nordisk Konservering forklarer Kjersti Ellefsen fra Riksantikvaren om sine funn i koret i Nes kyrkje.

hvordan fargene er fest til kalkbunnen, og om det er konserveringsskader etter det arbeidet som ble gjort på 1930-tallet og 1950-tallet.

Jobben

-Det første vi gjorde var å lage og merke opp et rutesystem i hele koret. Hver rute var 60 x 60 cm. Det er veldig viktig å ha et godt system for å beskrive det vi finner på en god måte, og samtidig gjøre det lett å finne tilbake til stedet vi beskriver. Også andre skal kunne finne fram i koret ut fra den rapporten vi skal lage.

-Vi har tatt for oss kvadratcentime-

Millimetergranskning.

ter for kvadratcentimeter i hver rute. Det er ikke et eneste lite område her i koret i Nes som ikke har fått vår oppmerksomhet. Vi har naturlig nok brukt øynene. Vi har banket forsiktig på veggen med en liten tre-klubbe. Ved å lytte på lyden vi får tilbake ved bankingen kan vi konstatere om der er hulrom mellom mur og puss. Vi har vurdert puss-laget nøye, og selvfølgelig har vi brukt all vår erfaring, forteller Peder. Vi har også fotografert mye, både vi selv, og en ekspert på foto som vi hentet opp fra Danmark. Hun har fotografert med forskjellige type lys, det gir mulighet til å se forskjellige ting på bildene, forteller han videre.

-Når vi så beskriver våre funn så deler vi det inn i tre kategorier: akutt behandlingstrengende, behandlingstrengende, og mulig behandlingstrengende. Videre beskriver vi aktive skader, altså noe som stadig er i utvikling, eller gamle skader som ikke forandrer seg. Hvor gamle er eventuelle skader? Hvor skaller malingen av, og hvorfor, skal vi også beskrive. Og naturlig nok skal vi vurdere hva som kan og bør gjøres. Vil bildene tåle rensing, eller vil man risikere at også malingen vil smitte av? Vi er overbevist om at Ger-

hard Gotaas, som jobbet her for Riksantikvaren på 1930 tallet og 1950 tallet, la på ganske mye ny maling. Mye av den malinga ligger utenpå pussen og vil være lett å skade ved en eventuell rensing.

Bindemidlene er en viktig faktor. Da Gotaas arbeidet i kirka på 30-tallet brukte han et kasein-stoff (et melkeprotein) for å konservere bildene. Det var ingen god løsning. Når temperaturen i kirkerommet endrer seg dras kaseinet sammen, og på den måten dras malinga ut fra underlaget. Dette oppdaget man, så de Gotaas var tilbake på 50-tallet brukte han et gelatin-stoff for å konservere. – Siden det er problem med disse konserveringsstoffene er det viktig for oss å få nøye analyser av hva stoffene består av, hvordan de virker på hverandre, hvordan de virker på malingstypene som er brukt, og hvordan de påvirker murpuss osv. Derfor har vi tatt prøver som skal analyseres. Vi har tilkalt en kjemiker fra Brussel for å ta prøvene og så analysere dem. Hun har vi sam-

Ikke en kvadratcentimeter unngikk de våkne blikk fra fagfolka.

Også på loftet over korbuene ble det gjort undersøkelser.

arbeidet med lenge og vet at hun har svært stor faglig dyktighet. Hun ser på prøvene i mikroskop, med forskjellig type lys, og hun gjør kjemiske undersøkelser. Vi vet at Gotaas brukte forskjellige stoff for å feste pussen til muren. Også disse stoffene vil bli analysert. Vi sammenligner de skadde feltene med områder uten synlige skader. Og alt dokumenteres med foto.

Peder Bøllingtoft understreker at de har helt andre forutsetninger og muligheter enn det Gerhard Gotaas hadde. – Vi har god utdanning for å drive med konservering. Tidligere tiders konserveratorer var gjerne dyktige håndverkere på sitt felt, og med interesse for å ta vare på det gamle. Men fagutdannelse på området hadde de ikke. Om Gotaas kan det også sies at han var en dyktig kunstmaler.

Funnene

-Vi finner konserveringsskader i alle bilder og på alle flater. Men tilstanden er stabil, dette er ikke ødeleggelse som utvikler seg i den ene eller andre retning. Slik sett kan vi si at bildene har det ganske bra.

-Vi er ikke kunsthistorikere, men vi kan ganske mye om kustechnikker opp gjennom århundrene. Men selv

om kunsthistorie ikke er vårt fag så kan vi slå fast at det er en dyktig kunstner, med velutviklet teknikk og med gode råvarer, som har vært her i Nes kyrkje. Ut fra teknikken som er brukt antyder vi at bildene er malt mellom 1250 og 1300. Vi synes det er artig og spennende å se hvordan kunstneren har tilpasset bildene til den overflaten det skulle males på. Den er ikke pussa og jevn, men til dels svært ujevn. Både opp i tak-buen i koret og i apsis-buen er det tydelig merket ett forskalingsplankene og mørtelen som ble brukt da bygget ble reist. Rett opp i tak-buen er det malt et Kristus-ansikt. Man skulle tro at det skulle være i sentrum av buen, men det er dratt noen centimeter til den ene siden, for ellers ville ansiktet bli helt

Konservatorene Hans og Peder har lang erfaring og stor fagkunnskap, - og de delte svært velvillig av sine kunnskaper og oppdagelser.

forvridd på grunn av den ujevne overflata.

-Vi er forresten litt i tvil om alt i koret er malt på samme tid. De øverste bildene er langt mer forseggjort, og man har brukt mer kostbar maling enn det vi ser lengre ned på veggene. Bildene øverst er langt større detaljrikdom enn de andre. I noen av bildene har det skjedd endringer av fargene gjennom årene på grunn av kjemiske reaksjoner. Det gjelder for eksempel i korbuens Kristusfigur. Her var nok Jesus malt med rosa hudfarge, den er nå blitt brun.

Videre

-Det første og viktigste som må gjøres er å rense alle overflatene. Bruk av stearinlys gjennom mange år har satt sine spor! Til slik rensing bruker man en spesialsvamp. Man kan også bruke en slags deig, nokså lik en vanlig bolledeig som er tilsatt blant annet cyanid. Når deigen rulles over veggen blir cyaniden igjen på veggen og dreper alle mikro-organismer. Så må løs originalmaling festes til veggen, og der det er bom mellom mur og puss må puss festes.

-Når veggene skal renses møter man et problem. Gotaas bruket en

Helt oppe i kortaket ser man tydelig spor etter forskalingen som ble brukt for vel 800 år siden.

Kunstneren som malte i koret på 1200-tallet tilpasse bildene til det underlaget de skulle males på. Dette er Jesus og himmeldronningen Maria.

kalktype til å feste murpussen med som har mørknet. Det vil bli enda tydeligere når man renser de overflatene. Da vil de originale flatene bli langt lysere enn de reparerte, kontrastene vil bli svært tydelige.

-Det er en viktig avgjørelse man må gjøre før det videre arbeidet: i hvor stor grad skal man restaurere bildene eller bare konservere bildene slik de er pr. i dag. Jeg tenker også at det er en viktig jobb å få innholdsbeskrevet bildene. Hvilke fortellinger er det de beskriver? Jeg kan gi deg et eksempel: på sørveggen er blant annet Paulus opplevelse utenfor Damaskus beskrevet. Paulus opplevde et sterkt lys, han ble revet av hestens og en himmelsk stemme snakket til ham. Det sterke lyset er forresten malt som nordlys, - som en bølge over himmelen. Men i bildet i Nes er det to personer til, en øvrighetsperson, som kanskje er en skatteoppkrever, og en danserinne. Hva gjør disse to i dette bildet? Her trengs det både teologisk og kunsthistorisk kompetanse, avslutter Peder Bøllingtoft.

-is-

Program høsten 2016

www.midt-telemark-seniorlaering.net

Foredrag med lunsj.

Foredragene holdes i kinosalen i Gullbring kulturanlegg i Bø kl.11.00. Pris med lunsj er kr. 80,- for medlemmer og kr.160,- for andre. Møtene er åpne for alle.

Mandag 29 august: Telemarkskanalen

- kanalen som samlet Telemark og åpnet Telemark for verden.

Pål Kleffegård er daglig leder i Telemarkskanalen regionalpark. Han vil fortelle om Telemarkskanalen betydning for utviklingen av Telemark og hva som i dag gjøres for å gjøre kanalen mer attraktiv både for besøkende og for fastboende.

Mandag 26.september: Sjømannskirken og livet på oljeplattform.

Berit Bjørnerud har bakgrunn som sokneprest i Sauherad, men jobber nå i Sjømannskirken som offshoreprest. Her møter hun folk i hverdagen om bord på plattformer. Hun gir oss et innblikk i Sjømannskirkens historie, hvordan kirken er til stede over hele verden, med fokus på Sjømannskirkens tjeneste offshore.

Mandag 24.oktober: Veger i Telemark, utfordringer og storsatsing.

Kjell Solheim er avdelingsdirektør i Vegavdelingen i Telemark Vegvesen. Han har jobbet i Statens Vegvesen siden 1972, i forskjellige lederfunksjoner fra 1985.

Mandag 28.november: Meg selv i endring

Et foredrag krydret med humor, alvor, lyd og bilde. **Torleif Lundqvist** er pedagog, forfatter og fotograf. Han har jobbet 7 år i skolen, og i over 15 år som kursholder og veileder for offentlig og privat virksomhet. Torleif har skrevet boken «*Under overflaten*» som er et dypdykk i temaene han tar opp på sine seminarer.

Mandag 19. desember, juleavslutning på Bø Hotell: . "Hardingfela, fakta og mysterier."

Felemakar og meisterspelemann av Myllarslekta, **Ottar Kåsa**, i samtale med **Halvor Langåsdalen**, ein hjartdøl som er meir enn vanleg nysgjerrig og interessert. Prat eksemplifisert med ei og anna historie og gode slåttar.

Program for kulturhistoriske rusleturar.

Turane startar kl.10.30 frå Bø Frivilligsentral for samordna kjøring, om ikkje anna er opplyst. Elles frammøte kl. 11.00 på startpunktet for turen. Vi reknar med at turen avsluttas før kl. 15.00. Ta med niste og kle deg etter været.

Tysdag 13. september tar vi turen til **Trelsborg bygdeborg**, der **Leif Krosshaug** blir med som fortellar.

Tysdag 11.oktober. Vi besøker **Norsjø golfpark og Romnes kirke**, og det blir ein vandretur i kulturlandskap med fornminner. **Harald Øverbø** vil være omvisar på denne turen.

Tysdag 8. november er det **Kvennøya og tur langs elva fra Oterholt**. Vi besøker klekkeri og anlegg til fiskarlaget. **Leif Krosshaug** er med oss også på denne turen.

Velkommen til søndagsskole i høst på Nes Menighetshus!

Vi starter opp igjen

4.september kl. 11.00

Neste gang blir under gudstjenesten G17 den 18.september kl. 17.00.

Følg med på Facebooksiden for oppdatert program:

www.facebook.com/sondagsskolenisauherad

KRAFTTAK FOR SANG

ET RIKERE LIV, ET RIKERE LAND GJENNOM SANG!

Sauherad syngende kommune

Sangskatten vår i august

Tytebæret oppå tuva

Aasmund Olavsson Vinje (1818 – 1870) voks opp i Vinje på Plassen og tok etternavnet Vinje da han flytta til hovedstaden. Han var ein språk-pioner i si tid som ein av dei første som våga skrive landsmålet. Kunstnaren Theodor Kittelsen har laga ei beskrivande teikning av «Vinje – furua» der vi gjenkjenner portrettet av Aasmund i eit rotvelte som sjølve grunnstamma i landskulturen.

Aasmund måtte tidleg ut å gjete med syster si som var fire år eldre. Mange av dikta hans hentar blider frå dyr og natur slik som songen om Blåmann og denne om Tytebæret. Edvard Grieg har også sett tone til diktet som er meir solistisk. I sku-

lesangboka til Mads Berg og i den nye «Sang i Norge» er det tonen til M.M. Ulfrstad som er trykt. Denne er lettare å synge for alle der den hoppar og sprett som tytebær i eit blikkspann. Mange kjenner songen frå skuletida si.

Rune Nilsen er ein ivrig turgåar og bærplukkar i skog og fjell Han kjenner sangen frå skuletid på Notodden, men da han opplevde at ein ven ønska denne sangen i begravelsen sin, fekk songen ein ny dimensjon. «Tytebæret oppå tuva er en nær og eksistensiell sang som beskriver selve livet, det meningsfulle fellesskapet. Vi er ikke alene. Sangen passer ikke for de selvopptatte.»

Sauherad folkebibliotek

Vi held fram med presentasjon av nye bøker siste torsdag i kvar månad.

Hausten 2016 blir det:

Torsdag 29. september • Torsdag 27. oktober • Torsdag 24. november

Stad: Sauherad folkebibliotek

Tid: Alle dagar kl. 17.30

Velkommen!

Tytebæret oppå tuva

Tekst: Aasmund Olavsson Vinje

Melodi: M.M. Ulfrstad

Musical score for the song "Tytebæret oppå tuva". The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The lyrics are in Norwegian. The score includes guitar chords (D, G, A, G7, A7, D7, Em, H7) and a "Fine" marking at the end. The lyrics are: Ty - te - bæ - ret_ op - på tu - va voks ut - av ei li - ti_ von. Sko - gen med si_ grø - ne hu - va fost - rar mang - ein raud - leitt son. Ein - gong seint om haus - ten lag - de li - ten svein til bær - skogs ut. «Raudt eg ly - ser,» bæ - ret sag - de, «kom åt meg, du ves - le gut! Her - i - frå du må meg ta - ka, mo - ga bær er u - tan ro; mal meg sund, at du kan sma - ka sva - le - dryk - ken av mitt blod! Mog - nar du, så vil du be - da just den sa - me bøn som eg. Mo - gen mann det mest må gle - da bort for folk å gje - va seg.»

Sangskatten vår i september

Blå salme

Erik Bye (1926 – 2004) var ein sterk media-personlegdom, diktar, journalist, skodespelar, visesongar og forkjempar for dei svakaste i samfunnet. Dikta og songane han skreiv og TV programma han skapte er prega av både himmel og hav. Dei er skikkeleg jorda i levd liv og med livsnær bakkekontakt, samstundes som dei har undringens himmel over seg.

Blå salme har heldigvis fått plass i den nye salmeboka vår og brukast nå både i gudstenester og gravferder. Salma har ein innhaldsrik tekst med kvardagslege og uvanlege bilder som takkar for alt det gode samstundes som ho sette ord på det tunge og vanskelege som også livet

gjev. Blå, som den blå musikken, bluesen som hadde sitt opphav hos slavane som song både om vemod og håp, mørke og lys, fortvilning og glede. Den blå timen er når dagen går over i kveld, når lyset endrar seg, det er vakkert og samtidig vemodig.

Mange har et forhold til denne folkelege salma Erik Bye har gjeve oss.

Audny Simonsen sier det slik; «Denne salma eller visa føler eg er ein takk til livet. Blåfargen beskriv for meg her følelser, holdninger og tilstander.»

-Med løftet hode skal hver sjel gå inn i Herrens tid. Så synger vi vår salme!

Søndag 28. august 2016 kl. 11.00

GUDSTJENESTE I PATMOS SKULPTURPARK

Det har blitt en lang tradisjon! Høsthalvåret startes på Patmos! Slik blir det også i år! Nye elever har inntatt Sagavoll folkehøgskole, konfirmanter starter opp med sitt opplegg, mange lag og foreninger tar til igjen etter sommerferien.... Alt dette er det grunn til å feire!

Gudstjenesten vil bli ledet av sokneprest **Anne-Inger Lunner**. Bandet som vanligvis spiller på G17-gudstjenestene på Nes menighetshus, vil lede sangen og musikken.

Vokalgruppa **MANEO** fra Viljandi i Estland vil delta med sine vakre sang!

Takkofferet er til **Konfirmanterens Solidaritetsaksjons** prosjekt i Tallinn. Konfirmanterne i Sauherad og Nes har gjennom mange år støttet barnehjemmet i Peeteli-kirka.

Etter gudstjenesten vil konfirmanterne selge **kaffe og kaker** til inntekt for prosjektet sitt.

Ta med noe å sitte på!

Dersom været ikke skulle innby til utegudstjeneste så blir arrangementet på Nes menighetshus.

Hjertelig velkommen!

Blå salme

Tekst: Erik Bye
Melodi: Henning Sommerro

Jeg syn-ger meg en blå, blå sal-me når da-gen
svin-ger hat-ten til far-vel og ror med sak-te å-re-tak mot
stren-der dit al-le da-ger ror når det blir kveld. Da
sø-ker jeg min hvi-le ved tre-ets tryg-ge rot mens
sankt-hans-or-mer glø-der grønt i gres-set ved min
fot. Da syn-ger jeg min sal-me.

Jeg synger meg en blå, blå salme og takker for all grøde som ble min. For lyse døgn, for barneskritt i tunet og dine gode kjærtegn mot mitt kinn. Men òg for våkenetter som aldri unte ro, men ga min dag et dunkelt drag jeg aldri helt forstod. Nå synger jeg min salme.

Jeg synger meg en blå, blå salme til deg, du Hånd som sanker og som sår og senker deg med signing over jorden med legedom for alle våre sår. Som byr oss rette ryggen stå opp og gå i strid. Med løftet hode skal hver sjel gå inn i Herrens tid. Så synger vi vår salme.

Vanskelige krav

At man ved å beskjefte seg med Gud og Kirken ikke automatisk i alt blir mer rettferdig, saktmodig, vis eller troende.

Den teologiske lesning i seg selv gjør ikke et menneske bedre. Den kan bidra litt til det, hvis man ikke bare behandler den som teori, men ved hjelp av den forsøker bedre å forstå seg selv, menneskene og verden som helhet, og derved tilegner seg den som livsform. Men i seg selv er teologien først og fremst en intellektuell beskjefte, fremfor alt når den blir drevet vitenskapelig, strengt og alvorlig. Den kan virke tilbake på holdningen ved det å være menneske, men som sådan behøver den ikke å gjøre mennesket bedre.

Av Ibrahim El-Hajj

(Her svarer en katolsk biskopen fra Libanon på mine frekke spørsmål.)

Stiller Jesus krav som det er vanskelig å oppfylle, selv for en biskop?

Helt sikkert, for en biskop er likeså svak som de andre, og kanskje bringer hans posisjon, med det mangfoldige ansvar, ham til og med i større vanskeligheter. Av alle de ti bud, som er sammenfattet i kjærlighetens hovedbud, finnes det også dem som han aldri helt oppfyller. Det er ofte svært vanskelig å elske, å ha Gud og mennesker kjær, og gjøre det på en måte som svarer til Guds ord. Dette er det ikke noen tvil om, og det er også tilstrekkelig kjent fra historien hvor svake biskoper, kardinaler og paver kan være i denne henseende.

Det faller altså ofte tungt også for en biskop å elske menneskene?

Du skjønner, å elske kollektivt kan man så likevel ikke. Naturligvis finnes det usympatiske mennesker

som man får store vanskeligheter med. Og mange ganger kan man spørre seg om Skaperen ikke har gitt mennesket for frie hender, slik at denne skapningen blir mer og mer farlig, og ikke kan være verd å elske. Men så må man innvende at de mange kjenner jeg slett ikke, og jeg kan ikke felle noen dom over dem. Andre må jeg bare la være slik de er. Og de gode som jeg kjenner, gir meg likevel stadig på ny vissheten om at Skaperen nok vet hva han har gjort.

Går De til botens sakrament, og har De en egen skriftefar?

Ja, det mener jeg er nødvendig for oss alle.

Gjør altså en biskop noe som er urett?

Det er tydelig.

Føler De Dem ofte hjelpeløs, stresset og ensom, slik som andre mennesker?

Ja. Nettopp i min nåværende stilting er mine krefter ganske utilstrekkelige i forhold til det jeg egentlig

burde utrette. Og jo eldre man blir, desto klarere blir det at kreftene helt enkelt ikke strekke til for å gjøre det man burde gjøre. Man er for svak og hjelpeløs, og klarer ikke å leve opp til situasjonene. Og så sier man til Gud at nå må du hjelpe, for nå kan jeg ikke mer. Så har vi også ensomheten. Jeg vil riktignok si at Herren heldigvis har plassert så mange gode mennesker på min vei, at jeg ikke behøver å føle meg helt ensom.

Til tross for den nødvendig fornuftens belæring, må vi stille spørsmålet om hva som egentlig er ment med bekjennelsen til Den treenige Gud.

La oss på forhånd presentere det svaret man fant i oldtiden: Avgjørende for skillet mellom troens vei og en vei som bare kunne føre til en tilsynelatende tro, var det at Gud er slik han viser seg. Han viser seg ikke på en måte han ikke er. Denne konklusjonen er grunnlaget for det kristne gudsforhold. Læren om Tre-enigheten bygger på den, ja, den er denne læren.....

Er nå den som lever fullstendig etter den katolske sexual-lære sikret mot fristelsene?

Det kan man ikke si, allerede av den grunn at mennesket ikke befinner seg i en fastlagt posisjon, men alltid er på vei og derfor alltid i fare. Det må stadig på ny bli seg selv. Det er ikke helt enkelt der. Det er alltid fritt, og friheten er aldri kommet til

sin avslutning. Men jeg antar at enhver som virkelig står i et levende trosfellesskap, der vi gjensidig bærer hverandre og derved skaper ny oppmuntring, også kan leve sitt ekteskap på en god måte.

I middelalderen fantes det offentlige bordeller, som den stedlige kirke delvis kunne være med på å drive.

Det finnes et sted hos den hellige Augustin hvor han også spør: Hva skal man da gjøre? Og han gir som svar at slik mennesket nå engang er, er det innenfor et ordnet statsvesen bedre at ting skjer i en ordnet form. For så vidt kan man absolutt henvisse til en stor kirkefaders refleksjoner. Han var realistisk nok til å innse at mennesket alltid blir fristet og truet, og at hele kulter er glidd ned i dette. Men jeg tror at det i mellomtiden er oppstått en spesiell trussel som ikke fantes i tidligere tider.

Hvor mange veier fører til Gud?

Så mange som det finnes mennesker. For også innenfor den samme tro er hvert menneskes vei en helt personlig. Vi har Kristi ord: Jeg er veien. For så vidt finnes det da til sist én vei, og enhver som er underveis til Gud, er dermed på en eller annen måte også på Jesu Kristi vei. Men det betyr ikke at alle veier er identiske, bevisstmessige og viljemessige, men at tvert imot den ene veien er så stor at den i hvert menneske kan bli til dets personlige vei.

Villblomstens Dag 19. juni

Vandring og premieutdeling

Søndag 19. juni ble Villblomstens Dag arrangert i Sauherad. Et tjuetalls mennesker gikk fra Gunheim, langs elva opp til Tangen og videre til Evju. Med seg hadde de David Mundal som fagmann.

Etter endt vandring var det kaffe, kaker og sjokolade på tunet på Evju. David Mundal hadde plukket med en del planter som han fortalte om til

David Mundal (t.v.), Erling Furunes og Berit Schnell artsbestemmer planter.

en kunnskapsrik og lydhør forsamling. Det ble også foretatt en viktig premieutdeling. Førsteprisvinnerne fra sporleken under pilegrimsvandringa i mai fikk sine velfortjente premier: diplom, t-skjorte og kalender. Førsteplassen var delt mellom Pål Toreid, Heidi Vege og Kari og Halvor Nyhuus Holtskog. Andreprisen var gitt til Hilde Pedersen, og tredje plass var delt mellom Herdis Toreid og Ingeborg Hovin. Gratulerer!

-is-

Ved våtmarksområdet nedenfor Evju vokser flere forskjellige sivaks, blant annet Buesivaks. Den planten er utrydningstruet og vokser bale i Sauherad, på Notodden og i Larvik. Sauherad har fått et særlig ansvar for å ta vare på Buesivakset.

Vinnerne i sporleken som ble gjennomført i under pilegrimsvandringa i mai. Fra venstre: Pål Toreid, Heidi Vege, Kari Nyhuus Holtskog og Halvor Holtskog. Premie-utdeler Erling Furunes til høyre.

Erling Furunes har hatt en sentral rolle både med sporleken på pilegrimsvandringa og ved gjennomføringa av Villblomstens Dag.

Midt-Telemark
soul children

Lyst til å synge i kor??

Midt-Telemark Soul children starter opp onsdag 7 september. Vi øver annenhver onsdag fra 18:00-19:30 på Nes menighetshus, Gvarv. Hver øvelse avslutter vi med kveldsmat.

Koret er for barn i grunnskolealder og oppover. Dette er et veldig bra kor med mye trøkk og spennende opptredener utover høsten/vinteren.

Velkommen onsdag 7 september kl 18:00.

Mvh Styret ☺

Midt Telemark Soul Children

Sunds Bygdelag arrangerer
LOPPEMARKED

lørdag 17.sept kl 11.00 – 16.00
søndag 18.sept kl 12.00 – 16.00
på Sunds gamle skole, Holtsås.

Masse fine lopper i begge etasjer!
Salg av kaffe og kaker m.m.

Velkommen!

Nes menighetshus 30 år

JUBILEUMSUKE I OKTOBER

I september 2016 er det 30 år siden Nes menighetshus på Gvarv ble tatt i bruk. Mange, mange tusen mennesker har vært brukere av huset gjennom disse årene.

Styret for Nes menighetshus ønsker å markere jubileet, og har satt ned en egen jubileumskomite. Selvfølgelig er det mye arbeid som gjenstår, men en foreløpig skisse for jubileet ser slik ut:

Søndag 2. oktober:

Gudstjeneste i Nes kyrkje kl. 11.00 med etterfølgende **kirkekaffe** på menighetshuset. Takkoffer til Nes menighetshus. Gudstjenesten ledes av Anne-Inger Lunner og Bruno Hageman. Noe av musikken fra kantaten som Henrik Ødegaard laget til åpningsfesten i 1986, vil bli brukt i gudstjenesten. På **kirkekaffen** skal Astrid Holtskog lese den prologen som Liv Holtskog skrev til åpningsfesten i 1986. Søndagsskolen deltar. G17-bandet spiller til allsang. På kvelden (kl. 19.00) blir det **klaverkonsert** på menighetshuset ved **Josephine Hsieh og Øyvind Sundsvalen**. De skal spille egne favoritter. Enkel servering. Billetter å kr. 100,-

Mandag 3. oktober:

Misjonsarrangement kl. 18.30.

Gvarv og Gunheim misjonsforening forteller om sitt arbeid, et arbeid som har pågått i 140 år! Videre skal soknerådets misjonsutvalg fortelle om tidligere og eventuelt nye misjonsprosjekt. Viljandikomiteen orientere om sitt engasjement i Estland. Kaffe og kaker. Jubileumsgave til Nes menighetshus.

Tirsdag 4. oktober:

Formiddagstreff kl. 11.00.

Besøk av **Odvar Omland**, tidligere lensmannsbetjent i Sauherad. Han har valgt temaet: *Det haster å elske*. Sang av **Halvor Bringa**. God servering. Jubileumsgave til Nes menighetshus.

Om ettermiddagen (kl. 17.00) blir det **Internasjonal middag**. Leksehjelpa er særlig invitert, og alle ander ønskes hjertelig velkommen.

Onsdag 5. oktober:

Fest for barn kl. 18.00.

Midt-Telemark Soul Children lager konsert for barn i alle aldre. Kveldsmat. Jubileumsgave til Nes menighetshus.

Torsdag 6. oktober:

JUBILEUMSFESTEN kl. 19.00.

Festtalle ved **Nils Tore Andersen**. Nils Tore er opprinnelig fra Kragerø. Han har vært predikant, forlagsmann, kirkepolitiker, misjonsleder og mye, mye mer. Han er en høyt verdsatt foredragsholder, taler og kåsør. **Harmonia** synger. Hilsener. God servering. Jubileumsgave til Nes menighetshus.

Fredag 7. oktober:

Ungdomsarrangement kl. 19.00.

Nyoppussede lokaler i underetasjen innvies med pizza og brus. **Ungdomsklubben tGif** inviterer særlig konfirmanter fra sist vinter og kommende vinter, men all ungdom ønskes velkommen.

Første søndag i juni

SKAPERVERKETS DAG

Svart mange menigheter i Den norske kirke bruker første søndag i juni til å markere Skaperverkets Dag. Så også her i Sauherad og Nes!

Om lag 50 mennesker hadde tatt turen til Tangen ved Eøju da Skaperverkets Dag ble markert søndag 5. juni i år.

Lars Magnus Haugen og Gunnar Holtskog hadde et godt samarbeid om å finne fornuftige svar på sporleken.

Gudstjenesten ble ledet av prost Asgeir Sele (t.v.), assistert av diakon Ivar Solbu.

Bålet var tent, og var dermed et naturlig samlingssted.

Hilda Sørum og Asgeir Sele hadde ansvar for musikken, sammen med Bruno Hageman og Dag Sverre Olsen

Peter Sevattal har stor lokalkunnskap, og holdt et spennende foredrag om livet på Tangen, og Tangens funksjon knyttet til virksomheten på Hørte og Ulefoss.

Stabburstrappa er en god plass for å slå av en prat.

Foto: Trond Magnus Haugen og Ivar Solbu

Sommer i Sauherad

Spennende tilbud til barn og unge

I uka etter at skoleferien startet, ga kulturetaten i Sauherad kommune et bredspektret tilbud til bygdas barn og unge. Elever fra 5. til 10. klasse kunne være med å kaste frisbee med Sune Wentzel som instruktør, være med på sirkusskole, lage flott fugler med Larissa Hegna som lærer, eller sparke fotball der blant andre Dag Eilev Fagermo ga gode råd. Helsings utsendte ble med den dagen de handlet om å være viking!

Hovedsmann Kjell Ivar lærte de unge om styrbord, babord og flere andre maritim begrep før årene ble satt i vannet.

Kultursjef i Sauherad Hilda Sørum, som har organisert opplegget, forteller til Helsing at det er tredje året kommunen arrangerer ei slik sommeruke. – Da er man på god vei til å skape en tradisjon! De som vil være med på aktivitetene melder seg på de aktivitetene de ønsker. Det er litt varierende påmelding på de forskjellige dagene, men de fleste dagene er det svært bra. Det koster 50 kroner pr. dag, noe som dekker utgiftene til mat.

Onsdag i aktivitetsuka vardet Olavs Menn som hadde ansvaret for opplegget. 30 spente deltakere møtte på Norsjø Ferieland for å ro vikingskipet Åsa til brygga ved Kullhuset i Sauarelva. Kjell Ivar fungerende hovedsmann på båten og

ga klare instruksjoner før årene ble satt i vannet. Han hadde med seg sju andre Olavsmenn, alle i fullt vikingutstyr. Vel framme ved Kullhuset gikk heile gruppa opp til vikinggården på Guvihaug. Her var det mange forskjellige aktiviteter: spydkasting, pil og bue, feking, økseasting, rune-pinner og matlaging. Alle fikk prøve alt.

Ida Øien Dalen forteller til Helsing at hun har valgt å være med på fire av aktivitetene dagene. – Det er gøy å være aktiv, og å være sammen med venner. Maten har vært veldig god. En dag fikk vi mat fra Café Mama, den likte jeg svært godt. Her på Guvihaug synes jeg det var kjempeartig med feking. Jeg slo alle de andre på gruppa mi!

-is-

Klar til å kaste loss.

Alle flotte båter har sin gallionsfigur.

Sasja rører i suppegryta, nydelig spa med rotgrønnsaker og kjøtt fra okse og lam.

Alle mann til årene!

-Du må spise margen, det er der kreftene sitter, sier viking Kjell Ivar til kultursjef Hilda.

Sakkyndig instruksjon i spydkasting.

Ida Suppekoker var med på fire aktivitetene dager, og trives alle dagene. Her sammen med Abdullah og vikingene Kjell Ivar og Ole Bjørn.

Om ikke slaget ved Stamford, så i alle fall slaget på Guvihaug.

Først skal rune-pinnene lages, så skal de tolkes.

Tur til Tuddal

I mange år har Formiddagstreffet på Nes menighetshus reist på sommertur i begynnelsen av juni. I år gikk turen til Tuddal, og det var ny deltakerrekord. 45 turglade mennesker fylte bussen. Og de ble ikke mindre glade etter hvert som turen skred fram. Det var besøk i Tuddal kirke, på Tuddal bygdetun, på Tuddal høyfjellshotell og busstur over Gaustaråen, ned til Rjukan og Tinnsjøvegen.

Første stopp var i Tuddal kirke. Ved andaktssamlingen snakket Ivar Solbu om velsignelsens kraft, om Gud som har sitt ansikt, sitt blikk og sin oppmerksomhet rettet mot oss for å bevare, og for å gi nåde og fred. Det ble også sunget flere salmer til skaperverkets og Skaperens pris.

Anund Sisjord er leder for soknerådet i det sammenslåtte soknerådet for Hjartdal, Sauland og Tuddal, men i denne sammenheng enda viktigere er han som Tuddalspatriot. Han orienterte om kirka fra 1796, - i tømra korskirke med plass til vel 120 mennesker. Men før den kirka ble byggd var det en annenkirke i Tuddal.

Bygdetunet i Tuddal er et nydelig sted, med mange spennende bygninger. Siden bygdetunet ikke hadde startet sammersesongen, måtte vi greie oss med å se husene fra utsiden. Men i nydelig vær, avløst av to svært forsiktlige regnbyger, var det flott å sitte ute. Maten fra Bøen kiosk og kafe smakte, og det var en fryd å høre Anund Sisjord fortelle. Mange smil å se! Flott var det

også at turens eldste og yngste deltaker, henholdsvis Dordi Dalen og Sigrid Valle fikk hver sin vidjespenning som minne fra Tuddal. Og siden Anund Sisjord hadde en til overs fikk også Rollef Storåsen sin vidjespenning.

Tuddal høyfjellshotell har mye å by på, både for øyne og gane. Det var god tid til å se seg rundt. En gedigen furukote ute på tune vakte mye interesse. Hotellet har nylig fått nytt vertskap, fjerde generasjon Gurholt har nå overtatt. De fortalte om hotellet, og vi fikk vite at Tuddal høyfjellshotell nå trolig er det best bevarte gamle tre-hotell i Norge. Smak-rik lapskaus med hjemmebakt flatbrød, karamellpudding og kaffe tok på menyen. Igjen mange gode smil.

Buss-sjåføren fra Nett-buss, som til vanlig er kirketjener i Tuddal, tok forsamlingen trygt opp over Gaustaråen, ned til Rjukan, Tinnsjøvegen og om Notodden før alle var hjemme. Enkelte smiler nok enda.

-is-

Tuddal kyrkje, bygd på 1790-åra, var det naturlige første stopp på Formiddagstreffets sommertur.

Anund Sisjord var omviser, både i kirka og på bygdetunet.

Det var en frodig dag med godt vær (nesten hele dagen) da Formiddagstreffet la ut på sin sommertur.

På Tuddal bygdetun fikk vi servert rundstykker og kaffe fra Bøen kiosk og kafe før Anund Sisjord fortalte om bygningene.

Anund Sisjord delte ut en vidjespenning til turens eldste deltaker: Dordi Dalen.

På Tuddal høyfjellshotell er det mange mulige sitteplasser, noen mer originale enn andre.

Utenfor hotellet lå en furukote med enorme dimensjoner, og med et meget spennende mønster. Med litt fantasi kan man se både troll og mye annet.

Før maten kom på bordet fortalte vertskapet om hotellets historie.

Etter en meget smakfull lapskaus kom det karamellpudding og kaffe på bordet.

Det var ikke helt enkelt å samle alle 45 deltakere på samme sted til samme tid. Men mange greide kameraet å fange opp.

Om vi ikke gikk opp på Gaustatoppen så fikk vi da et blikk opp mot det majestetiske fjellet, - fra bussvinduet.

Konfirmantleir på Gjennestad Ønsket og elsket

I uke 26 (mandag 27. juni til lørdag 2. juli) var omtrent 180 konfirmanter og 70 ledere samlet til konfirmantleir på Gjennestad videregående skole og hagesenter. Konfirmantene kom fra Notodden, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Tokke og Sauherad. Leirsjef var Petter Jakobsen. Han er ungdomsprest i Seljord. I tillegg til ledere og hjelpeledere var også en del foreldre med for å hjelpe til med praktiske ting. Tema for leiren er: Ønsket og Elsket

Konfirmantopplegget i Den norske kirke skal inneholde 60 timer. Halvparten av dette får konfirmantene på konfirmantleir. Hver dag hadde to undervisningssamlinger med tilhørende gruppesamlinger. Av temaer på undervisningssamlingene kan nevnes:

- skapelsen
- menneskesyn og selvbilde
- Jesus
- oppstandelsen
- døden og håpet
- rus, valg og verdier
- skyld og skam, synd og nåde
- Den hellige ånd og andre åndsmakter

I tillegg var det to gudstjenester, en som konfirmantene laget selv og en tradisjonell. Hver kveld var det skumringstund: samling rundt levende lys, med ord til refleksjon og stille sang. Ved frokosten ble det lest et ord for dagen. Gjennom hele leiren deltok konfirmantene på Konf-Challenge. Der ble alle gruppene utfor-

dret i fotball og volleyball, kubb, yatzy, plakatlagning, spagettitårn og rebuser. De som ønsket det kunne en dag være med på badetur til Åsgårdstrand.

Gjennestad er en nydelig plass, og svært velegnet til konfirmantleir! Den videregående skolen har internat, her er undervisningsrom og grupperom, og et fantastisk uteområde med blomsterprakt, fotball- og volleyballbaner, - og alt man kan ønske seg. Maten er fortreffelig, både i smak, variasjon og rent estetisk!

Konfirmantleirene har også en annen funksjon enn opplegg for konfirmanter. De som har vært med som konfirmant kan året etter være med som leder. Da er man med på et ledertreningsopplegg, med flere samlinger gjennom året. Etter hvert som man får større erfaring får man også økt ansvar. Dette opplegget sikrer både at man har nok ledere, samtidig som det gir eldre ungdom et godt tilbud fra menigheten.

-is-

Morten ledet de første «bli-kjent lekene» på mandag ettermiddag.

Hva skal man med stoler når alle kan sitte på hverandres fang.

Hvem er sterkeste, konfirmantene som skal holde sammen eller lederen som skal trekke dem fra hverandre? Dette krever samarbeid og konsentrasjon.

Mange måter å flytte vann på.

Sondre klart til serv i volleyball.

Leirsjef Petter Jakobsen ble utfordret på mange områder, bant annet skulle han danse Fugledansen. Petter er ungdomsprest i Seljord og har nå halv stilling med å organisere og gjennomføre konfirmantleirer i Øvre Telemark prosti.

Utendørs Yatzy.

Morten viste seg å være en god linedanser.

Hovedlederne samlet på scenen. Fra venstre: Petter Jakobsen, ungdomsprest i Seljord og leirsjef, Tor Eivind Erikstein, sokneprest i Vinje og Tokke, Hallvard Jørgensen, sokneprest i Kviteseid, Liv Espeland Jettestuen, sokneprest på Notodden, Anne-Inger Lunne, sokneprest i Sauherad og Nes og Lene Skov Opsahl, sokneprest i Hjartdal.

En stor gjeng med ledere, noen med erfaring og andre som skaffet seg erfaring, var med på gjennomføre konfirmantleiren på Gjennestad.

Kubb handler om å rive ned motstanderens kubber, og å beskytte sine egne.

Anne-Inger Lunner hadde ansvar for undervisningen om menneskesyn og selvfølelse. Før hun startet ble hun bedt for av leirsjef Petter.

Petter hadde funne fram sin Bibelquiz-bok fra 50 tallet. Sauheradkonfirmantene Marcella og Ingrid greide seg svært bra!

Hva består denne blandinga av? Hanna prøver å indentifisere ti forskjellige ingredienser.

Den som ikke ble mett her hadde skylda selv.

Adrian får prøve seg på barbering av legger.

Tirsdag kunne de som ønsket være med på badetur til Åsgårdstrand. Og badevannet var absolutt å anbefale!

Er det krem eller barberskum?

Klar til neste samling.

Pyramider kan bygges på mange måter.

Hvem greier å få på seg flest mulig klær på kortest mulig tid?

Andres prøver seg på en enkel samtale med vann i munnen.

Neste nummer av Helsing

Neste blad kommer ut av ca. 20. september (til Eplefesten) 2016. Stoff til bladet må være levert til redaksjonen innen 7. september

Stoff kan sendes til:

Helsing,
Kirkekontoret
Postboks 4,
3834 Gvarv
eller på e-post:
diakon@sauherad.kyrkja.no

Neste blad igjen kommer ut ca. 1. november 2016.

Hvor er dette:

Bilde på side 380. Rett svar er **Sud-Voltveit** (Sudigard), (gnr. 27, bnr. 1)

Bygdeboka skriv:

Eigedomen ligg på ei høgd, og mesteparten av jorda, 64 mål dyrka leirmold, heller mot sud og noko mot nordaust. Anna jordbruksareal er 20 mål. Skogen er 700 mål og anna utmark 200 mål. Frukthagen er 1 mål. Ein del av eigedomen grensar til Bråfjorden, som blir kalla Øyenn, i sud til Stenningen og Tveiten, i vest til Nistugu Voltveit og i nordaust til Kikja. Drifta med husdyr tok slutt omkring 1960. Namn i inn- og utmark: Revarien, Grindholbakken, Hønskleiv, Skrivarberget, Stutebu, Stutemyrløkken, Fiskebekk, Tonebekk, Nipen (alle dei tri siste ved Eiang).

Våningshuset blei bygd i 1939 og uthuset i 1924. Eldhuset er gammalt, men blei tilbygd i 1910. Badstugo står til nedfalls. Husa i Øverstulen er borte. Bua står på Eiangstulen, men fjøset er dårleg. Nedlagde husmannsplasser er Haugås i nedre og nordre del av skogen og Øvre Lykkja (eller Kolabotn).

Alt gammalt innbu blei selt på auksjon i 1937. Gamle bilder finst frå 1860-åra av.

Grannelaget er alle Voltveit-gardane, Stenningen i sud, og i nord Ut-Hågan på grunn av skyldskap. Kvennhusdalen gjeng ut i Høtevjo.

Hver kveld var det skumringsstund, en stille halvtime rundt tente lys.

Slektens gang

Døpte

4. juni:	Frank Lennart Elder
12. juni:	Eva Storkaas Fiorucci
19. juni:	Elliot Kirkhus
26. juni:	Elias Eilefsen
26. juni:	Kristoffer Bergskås-Aasland
26. juni:	Jon Darrud-Storøy
24. juli:	Frøya Skogli Stavsholt

Vigde

25. juni:	Ingvild Sand Vale og Stian Abrahamsen
16. juli:	Karina Lien og Hans Sauar
23. juli:	Agnes Nyhuus og Svein Inge Bertelsen
23. juli:	Hege Eliassen og Rudi Thomassen
30. juli:	Siri Selvig og Sindre Tengesdal
6. august:	Siri Furuvik og Arild Aaland
20. august:	Ingeborg Prestholdt og Lars Jørgen Garstad

Døde

28. mai:	Johnny Sigsten Samuelson	f. 1955
8. juni:	Ingrid Roe	f. 1940
8. juni:	Agnes Bøckman Sæland	f. 1928
28. juni:	Arne Akerhaugen	f. 1942
10. juli:	Solfrid Aase	f. 1970
10. juli:	Einar Hem	f. 1928
14. juli:	Ambjørng Langkaas	f. 1914
15. juli:	Erik Arntzberg	f. 1937
17. juli:	Kåre Evald Eek	f. 1944
18. juli:	Andres Snippen	f. 1924
6. august:	Gunhild Nystad	f. 1923

Menighetsblad utgitt av Sauherad og Nes sokneråd.

Helsing til Sauherad og Nes

E-post: diakon@sauherad.kyrkja.no
Redaktør: Soknediakon Ivar Solbu.
Bankgiro: 2675 51 18949
<http://www.helsing.no>
Caspersens Trykkeri AS, Vikersund.

Kyrkjeverje

Trond Magnus Haugen
Tlf. 938 55 504
kyrkjeverje@sauherad.kyrkja.no

Trosopplærer

Sissel Muan
Tlf. 473 33 361
sissel@sauherad.kyrkja.no

Sokneprest

Anne-Inger Lunner
Tlf. 480 61 672
sokneprest@sauherad.kyrkja.no

Kyrkjetener

Anders Høibø
Tlf. 909 40 728
t-hoei@online.no

Prest

Kristian Gothus Køhn
Tlf. 900 74 770
kristian@bokyrkje.no

Kyrkjetenar

Kjetil Nyhus
Tlf. 951 74 938
knyhus@online.no

Diakon

Ivar Solbu
Tlf. 932 85 202
diakon@sauherad.kyrkja.no

Kyrkjetenar

Kjell Bjarne Larsen
Tlf. 416 19 836

Kantor

Bruno Hageman
Tlf. 948 55 033
bruno.hageman@sauherad.kyrkja.no

Sauherad og Nes sokneråd

Leiar
Anlaug Jorunn Bergan
Tlf 990 19 462
lillilb@hotmail.com

DEN NORSKE KYRKJA

Sauherad og Nes sokn

Besøksadresse:

Nes menighetshus, underetasjen
Holmenvegen 46
3810 Gvarv

Postadresse:

Postboks 4
3834 Gvarv

Telefon: 35 10 11 20

Epost: post@sauherad.kyrkja.no
www.helsing.no
Kontonummer: 2675 20 38421

Gudstjenester i Sauherad og Nes

Søndag 28. august 2016

- 15. søndag i treenighetstida
Joh 15, 9-12, Rut 1, 7-11+16-19,
1 Kor 13, 7-13

Patmos skulpturpark på Akkerhaugen kl.
11.00: Gudstjeneste. Takkoffer til
Konfirmantenes Solidaritetsaksjon.
Sang av vokalgruppa Maneo. Salg av
kirkekaffe. Ta med noe å sitte på. Ved
dårlig vær blir gudstjenesten på Nes
menighetshus.

Søndag 4. september 2016

- 16. søndag i treenighetstida
Matt 11, 16-19, Ordsp 9, 1-5, 1 Kor 1, 18-25
Nes kyrkje kl. 16.00: Pilegrimsgudstjeneste.
Takkoffer til menighetsarbeidet.
Pilegrimsvandring for ungdom fra Evju
til Nes kyrkje.

Onsdag 14. september 2016 - Kyrmess

Nes kyrkje kl. 19.00: Foredrag ved forfatter
Edvard Hoem om salmediktning i
en ny tid. Kveldsbønn med sang fra
middelalderen (kl. 21.00). Kollekt til
kulturarbeidet. Arrangeres i samarbeid
med Telemark Kyrkjeakademi og Nes
Mållag.

Søndag 18. september 2016

- 18. søndag i treenighetstida
Mark 1, 40-45, Salme 38, 10-16,
1 Joh 4, 11-16
Nes menighetshus kl. 17.00: G17.
Menighetens storsamling med
gudstjeneste og kveldsmat. Takkoffer til
Nes menighetshus.

Lørdag 24. september 2016

Nes kyrkje kl. 09.30: Musikk og lyrikk.
Eplevandring til Gvarv.

Søndag 25. september 2016

- 19. søndag i treenighetstida
Luk 9, 57-62, 1 Sam 3, 1-11, 1 Kor 9, 19-23
Sauherad kirke kl. 11.00: Festdag:

Gudstjeneste der konfirmantjubilanten
er hedersgjester. Takkoffer til
Konfirmantenes Solidaritetsaksjon.
Nes menighetshus kl. 15.00: Menighetsfest.

Søndag 2. oktober til fredag 7. oktober 2016

30 års-jubileum for Nes menighetshus.
Se eget oppslag inne i bladet.

Søndag 2. oktober 2016

- 20. søndag i treenighetstida
Matt 18, 1-11, Rut 2, 8-11, Ef 6, 1-4
Nes kyrkje kl. 11.00: Gudstjeneste.
Takkoffer til Nes menighetshus.

Tirsdag 4. oktober 2016

Nes kyrkje kl. 21.00: Kveldsbønn med sang
fra middelalderen.

Søndag 9. oktober 2016

- 21. søndag i treenighetstida
Luk 12, 13-21, Fork 5, 9-14, 1 Tim 6, 6-12
Sauherad kirke kl. 11.00: Gudstjeneste.
Takkoffer til Sauherad Diakoniforening.

Med forbehold om at de tekstene som
brukes i gudstjenestene, kan være andre
enn de som er oppført i denne lista.

For ytterligere informasjon,
se: www.helsing.no